

P. 11. 141

PETRODAVA

REVISTĂ DE CULTURĂ

4260.
677

III-IV

1933
Mai-Iunie

PETRODAVA**REVISTĂ DE CULTURĂ**

APARE LUNAR — ABONAMENTUL 100 LEI PE AN

COMITETUL DE CONDUCERE

I. Dragan, V. Scripcaru, Gh. Gh. Neculau, I. Ciupală, V. Dorneanu

Sediul revistei : Piatra-N. Str. Ștefan cel Mare No. 66

CUPRINSUL :

- D. Hoge* . . . Societatea și Revista „Asachi”
I. Dragan . . . Cultura
V. Dorneanu . . . Conversiune panteistă și Metamofoză Cezarului
V. Scripcaru . . . În neguri
Har. Mihailescu . . . Poemă
Ion Matasă . . . Oameni stricați (teatru)
I. Trauțel . . . Lor
M. N. R. . . . Primăvară
Gh. Gh. Neculau . . . Copilul în opera d-lui Brătescu-Voinești.
Gr. Sturzu . . . Ionaș al Spatarului.
Ludmila Florea . . . S. risoare arsă și Mai tare ca moartea (traduceri)
Miorica N. R. . . . Mama
Ioan Ciupală . . . Caleidoscopul vieții
Mihai C. . . . Vraj, descântece (folclor)
C. Tanase . . . Strigături (folclor)
Cronica Literară . . . C. Stere de S. Nărd, Viața Românească de I. C. Emanoil Bucuța de L. Intre specificul național și ritmul mondial de Gh. Gh. N.
Mihai Cojocaru . . . Cronică științifică. Note despre Petrodava
V. D. și I. N. Teapă . . . Epigrame
- Revista revistelor. Comunicări

MEMBRII CERCULUI DE COLABORARE CULTURALĂ
„P E T R O D A V A”

Petru Diaconescu, N. Lovinescu, C. Luchian, L. Revent, M. Avadanei,
M. Stamate, M. Cojocaru, I. Trautzel, I. Ungureanu, Ludmila Florea,
Mioara N. Rentea, Gr. Sturzu, V. Dorneanu, I. Ciupală,
Gh. Gh. Neculau, V. Scripcaru, I. Dragan.

Nu se împru-
mută acasă.

SOCIETATEA

și

REVISTA „ASACHI”

Apariția revistei „Petrodava” a cărei nevoie cred că era mult simțită în localitate, mă duce cu gândul mult în urmă, și mi reamintește o activitate asemănătoare desfășurată acum vr'o 50 ani, de intelectualii orașului Piatra-N., puțini la număr ce e drept, dar însuflețiți și dornici de a răspândi cultura în păturile de atunci, atât de lipsite și totuși însetate de învățatură.

De aceea socot că este interesant ca generația de astăzi să cunoască o parte din începuturile culturale mai serioase, manifestate către sfârșitul veacului trecut, de o mână de cărturari din orașul nostru.

În rândurile ce urmează voi reda, deci, câteva amintiri cu privire la societatea „Asachi” și revista ei cu acelaș nume, a cărei activitate a marcat o însemnată etapă în viața culturală a orașului și județului nostru, în curs de câți-va ani, până când din cauza vitregiei vremurilor prin care a trecut, a trebuit să înceteze, spre regretul nostru a celor mai tineri pe atunci.

*

În anul 1882, în urma inițiativei D-rului Dim. Cantemir, Lascar Radu, a neuitaților Ion Negrea și Calistrat Hogaș, profesori ai gimnaziului din Piatra, a luat ființă societatea literară-științifică „Asachi”.

Nu știu unde s'ar mai putea găsi astăzi statutele sau actul de fundație al acestei vechi societăți. Eu am căutat să le aflu dar n'am isbutit.

Deci, nu pot da—cum ași fi dorit—organizarea și scopurile ce și propuneau să atingă, precum și numărul tuturor membrilor ei.

Știu numai că sediul acestei societăți era la început în casa profesorului Ion Negrea, iar mai târziu la *Societatea pentru Învățătura Poporului Român*, care și ea își avea sediul în localul societății Economică-Română, sub președinția lui Mihail Adamescu.

Amintesc în treacăt că societatea pentru Invățătura Populului Român, a funcționat mult timp, dar după moartea lui M. Adamescu, în 1913, a dispărut și ea fără a se mai ști ce s'a făcut cu fondurile și biblioteca ei.

*

Societatea „Asachi“, odată înjghebată, a hotărât și scoaterea unei reviste, ca organ al său de cultură, și astfel tot în anul 1882 a apărut primul număr din «Asachi», *revistă științifică-literară, odată pe lună, 3 coale, format 8.*

Comitetul de redacție era format din: D-r D. Cantemir, I. Negrea, C. Hogaș, N. Juravschi și Colonel Gh. Boteanu, colaboratori permanenți, la cari s'a mai adăugat cu timpul și colaborarea mai multor membri ai societății „Asachi“, dintre cari citez pe: D-r D. Apostolide; Gr. N. Lazu, Profesor Gr. Sinescu, Lascar Radu, Zulnia C. Isăcescu, institutoare, Gr. I. Alexandrescu, magistrat, Ion N. Mironescu, Gh. A. Popovici, P. Condrea, învățător etc. etc.

În timpul celor cinci ani de existență, revista «Asachi» a publicat: studii, conferințe, articole științifice și economice, chestiuni școlare, monografiile sătești, apoi multe bucăți literare, foarte apreciate.

În această revistă a apărut, pentru prima oară, cunoscuta și valoroasa operă literară „Amintiri din o Călătorie“ a lui C. Hogaș, care, mai în fiecare număr, publica și poezii alese.

*

Intemeetorii societății și revistei „Asachi“, în concepția lor de a creia un centru de cultură în orașul nostru, s'au călăuzit și au căutat a imita — păstrând bine înțeles proporțiile — tipul și înfățișarea faimoasei societăți „Junimea“ din Iași și a revistei ei „Convorbiri Literare“, ajunsă pe atunci la apogeu.

Nu e nevoie, cred, să mai amintesc aici marea și neîntrecuta operă culturală săvârșită de Junimea și bătrâna revistă *Convorbiri Literare* — care apare și azi la București — în curs de atâtea decenii. Ori ce cărturar cunoaște această prodigioasă activitate în capitala Moldovei și influența ei covârșitoare, în desvoltarea și evoluția culturii întregului neam românesc. Cu drept cuvânt s'a spus că această activitate a rămas neegalată de nici o altă instituție similară din țara noastră.

*

Cum am arătat, societatea „Asachi“, inspirându-se așa zis de la sora ei mai mare, a căutat să-și imprime o ținută ase-

mânătoare în multe privinți, adoptând obiceiurile practicate la „Junimea“. Intre aceste frumoase obiceiuri, tânăra noastră societate a introdus și ea aniversările, concretizate într'o adunare generală anuală a membrilor săi, urmată de nelipsitul banchet care avea loc la teatru, cu ocazia împlinirii fiecărui an de activitate și existență.

Voiu reda aici amintirile mele de la întrunirea și banchetul de la finele anului 1884, la care am luat și eu parte.

Sala teatrului bine iluminată și frumos împodobită, adunase în jurul meselor vr'o 50 – 60 membri ai Societății „Asachi“ iar lojile laterale erau ocupate de invitații din elita Pietrei.

După citirea dării de samă asupra mersului societății și cuvântările de rigoare, începe copiosul banchet, într'o atmosferă de caldă însuflețire și intimitate.

Obiceiul mai era, ca la fiecare aniversare și banchet, unul din membri – dintre acei cari erau mai meșteri în alcătuirea poeziilor – să citească o odă-satiră, în care, ca într'o revistă, erau ironizați și caracterizați aproape toți convivii membri ai societăței.

Pe când banchetul era în toiu, văd că se ridică bătrânul Lascar Radu, avocat, fost președinte de Tribunal, unul din fondatorii societăței și distins colaborator al revistei – și începe a citi o satiră la adresa tânărului avocat Iorgu Lazariu, poet diletant de pe vremuri.

Această satiră era un răspuns la o odă, pe care în anul precedent 1883, poetul Lazariu o citise la un alt banchet, în care odă consacrand câteva strofe și lui L. Radu, îi zicea :

„Ce tot hărăi, rupt de șele,

„Putregai cu capul sur,

„Trage spada Colonele (Colonel Boteanu)

„Și i-o vără drept în... (o expresie cam vulgară)

Bătrânul L. Radu, om cult și cu mult spirit, a înghițit-o, făcând și el haz de necaz – dar în gândul lui a incolțit o mică răzbunare, manifestată abia după un an.

Satira-răspuns era o usturătoare lecție dată tânărului poet I. Lazariu.

Redau din memorie câte-va strofe din acest răspuns, care începea așa :

„Poesia nici odată,

„Nu-i a prostului menire,

„Căci prostie vindecată,

„Ar fi lucru peste fire.

Strofele de la sfârșit :

„Când vezi arborul că piere,
 „Că-i de ani îmbătrânit,
 „Nu-i de răs a lui cădere,
 „Și nici dacă a putrezit.

„Dar să râzi de negre plete,
 „Ce acopăr numai doage
 „Și de tine măi băiete,
 „Putred până a nu te coace“.

Aplauze și ovațiuni nesfârșite au răsunat în toată sala.
 Bietul Iorgu Lazariu își găsisse nașul !

*

Incheind aceste vechi amintiri despre societatea și revista „Asachi“, îmi îngădui o mică reflexie.

Dacă, cum am zis la început, acum 50 de ani s'a găsit o mână de oameni entusiaști, cari, prin activitatea lor intelectuală au reușit a da un suflu de viață mișcării culturale, atât de roditoare în acele vremuri, cu atât mai mult se impune astăzi, când în orașul nostru sunt atâția intelectuali, vrednici și capabili de orice activitate, pentru răspândirea culturii, atât la orașe și mai ales la sate.

Cred că această mare și nobilă sarcină, revine în primul rând membrilor corpului didactic de toate gradele, acestor luminători de totdeauna ai poporului nostru.

De aceea fac cele mai vii urări pentru propășirea și trăinicia tinerei dar viguroasei reviste „Petrodava“.

D. HODEA

CULTURA

— Cultură ? Dar cine nu știe ? A ! Ceva așa.. cam în felul următor :
Carte ! Cât mai multă carte... o ! multă de tot. Om cult... savant... obiceiuri alese... cioplit. Insfârșit ce mai atâta ? Altă treabă n'avem ? Ia, ceva mai serios ! Am treabă... Și evadăm în amănuntele ocupației noastre impuse. John Ruskin ne spune că adevărul se află ca și aurul ascuns în stânci și trebuie să sapi mult și greu, galerii multe, până găsești vinele de aur și de adevăr... Să pornim și noi coborârea în mină... Incețișor.

Privim la un bal mascat .. Ce de costume, ce de măști !... Fantazie a trebuit fiecăruia să se ascundă, să evadeze în altă categorie de cât aceea care-i este impusă de viața serioasă... adevărată azi ca un coșmar... Au evadat în hornari pudrați, cu scărișă la șold, și straine de matasă... în clowni, în costume din alte vremuri...

Dar, iată și spectacolul celalt al vieții... fără mască... Mulțimea curge pe străzi după nevoi. Piața plină. Lumea se'nghesuie la cumpărături... Birjari, hornari adevărați .. Un frac... o bondiță cu alesături... o cămașă cu floricele, Un furgon nemțesc... Iese lume de la biserică. Ce de amestecătură !

Dacă ți-ar pune cineva întrebarea : ce-ți place mai mult, fracul sau bondița cu alesături ? Furgonul cel nemțesc ori un car cu boi de al nostru ? Și unde intră și iese mai cu evlavie lumea de la biserică : la târg ori la țară ?

Sau mai bine : dacă ai vedea un tablou cu un cioban sau un domn cu frac, un furgon sau un car cu boi pe un drum de țară ?

Parcă văd că tuturor v'ar plăcea bondița mai mult decât fracul și'n piață și pe tablou, deși dacă ar fi să ni se dea spre alegere, mai repede ne-am hotărî pentru frac. De asemenea v'ar plăcea mai mult carul cu boi deși furgonul e mai solid și l-ai prefera, de s'ar face să te pună cineva să alegi pentru tine.

Cu biserica e mai greu... Dar dacă printr'o mare reformă s'ar schimba bisericile noastre ortodoxe în catolice... obligator... atunci s'ar simți mișcarea și la târg...

E bine că poporul nostru ține la formele lui religioase, la lucrul lui, la floricelele de pe portul lui...

Pe nesimțite par'că zărim ceva din scelipitul adevărului ?

Ni-i drag cerul nostru, mizeria ori belșugul nostru, le vrem pe ale noastre : limbă, datini, obiceiuri. Eram într'un tren prin Ungaria. Călătoream prin pustă și'n vagon un ovreiu ungar și un saș mi se pare, vorbeau nemțește, și'n vorba lor am înțeles că și băteau joc de Capitala noastră Ungurul făcea observații ironice asupra nepunctualității românești.. Bucureștii un oraș murdar. . Am observat D-lui comis voiajor, că, probabil, a făcut bune afaceri în Capitala României, de o bârfește așa, și am ieșit din vagon, ca să nu dau curs mai drastic unor simțiminte, care nu se lăsau înăbușite... Și doar știam că unele lucruri erau cam așa... Dar m'am separat, mi-am ieșit din țâțâni

De ce oare ?

Ne simțim isbiți în ceva scump.

E al nostru: ori cât chiar noi ni l-am ponegri, e lucrul nostru, e **orașul nostru de fală**. E în el ceva din noi, măcar că nu locuim acolo. Și'n ori ce orașel ori sat de pe întinsul țării e și ceva din noi. E sufletul nostru risipit în tot ce-i al nostru. Zadarnic mi-ai arăta D-ta, strălucirea

furgonului nou boit și olanele de pe casele uniform așezate pe verdele strepezit al fntinderilor din pustă, eu voiu tânji după carul meu cu boi și după casele cu stuh sau cu acoperiș țuguiait de șindrilă, de pe unde le știu eu.

Simțim în valorile ideale la care ținem, rodul specific al muncii, acte de creație, isbucnind din adâncurile noastre, care imprimă peisajului nostru pecetea sufletului românesc.

Așa dar cultura e un elan, un avânt, o putere de viață care crează lucruri de valoare, bunuri. În aceste bunuri se risipește suflet și de aceea ele poartă pecetea acestui suflet. Aceste bunuri pot avea o viață independentă, care să depășească agentul creator, fie el mulțime, fie aleșii acestei mulțimi.

Dar această **cultură** are și o poveste tristă, care s'ar putea numi **drama** sau **criza culturii**.

În cultura europeană ¹⁾ profetul și scriitorul indian Rabindranath Tagore observă tendinți care o subminează, rele, care amenință existența ei și a altor culturi. Aceste neajunsuri grave nu sunt de dată recentă, ci ele își au originea în chiar leagănul culturii occidentale, în sufletul însuși al poporului grec, care i-a pus bazele. Grecii vechi trăiau în cetăți. Orașele lor se izolau de lumea din afară prin ziduri groase, care apoi au lasat urme de neșters în evoluția tuturor popoarelor occidentale.

Simptomele de criză au fost și în Europa de mai de mult denunțate. În tot cursul veacului al 19-lea întâlnim atacuri împotriva a tot ce înainte era socotit ca stând mai presus de orice critică.

Se cunosc aspre critici împotriva instituțiilor fundamentale ale culturii moderne: **Statul și familia**. În acelaș secol ia naștere o disciplină istorică, în scop de a se cerceta condițiile în care a luat naștere creștinismul și exercitând o severă critică istorică asupra cărților sfinte, pune la îndoială **valorile religioase**. În **artă** se creează vădit parcă dintr'un spirit de ostilitate față de valorile spirituale descoperite de generațiile anterioare și din convingerea că totul trebuie distrus pentru ca să se creeze o nouă scară de valori. Această ostilitate și tendință de răsturnare a valorilor morale și culturale o întâlnim la marele scriitor cu o existență atât de tragică, Friedrich Nietzsche. Expusă într'o minunată formă literară și cu un ton extrem de agresiv doctrina lui Nietzsche a fost un factor de permanentă fierbere în cultura europeană și a avut o influență imensă.

El cere o completă răsturnare a scării valorilor.

Morala dominantă pe care Nietzsche o numește morala sclavilor, morală de turmă, este o totul potrivnică vieții. Ceea ce constituie natura vieții nu este mila, compătimirea, iubirea de aproapele, cum propovăduiește creștinismul, ci din contra, jignirea, opresiunea, exploatarea, învingerea celui străin și slab. Din răsturnarea valorilor morale susținute de creștinism în locul cărora pune supraomul, va răsări o cultură care se va baza pe instinctul primar al vieții, **voința de putere**.

De la Nietzsche au răsunit multe glasuri cari au atras atenția asupra marilor neajunsuri ale culturii moderne.

Problema însă a fost pusă în toată greutatea ei și cu toată asprimea, de gânditorul german O. Spengler, în opera lui, cu titlu lugubru și apocaliptic: **Prăbușirea Occidentului** (Der Untergang des Abendlandes). A avut un imens răsunet, în deosebi în Germania, trezind o mulțime de comentarii și lucrări paralele.

1) N. Bagdasar. Din problemele culturii europene,

Dintre toate vom remarca-o pe a lui G. Simmel, care nu consideră criza culturii moderne cu întunecata asprime a lui Spengler, ci crede că e vorba de o criză obișnuită, derivând din însuși procesul culturii.

Viața care creează cultura este, după Simmel, într-o permanentă instabilitate. Și tocmai în aceasta stă nesfârșita ei rodnicie, căci pe măsură ce se schimbă, ea creează bunuri noi și noi valori culturale. Dar lucru ciudat, din care decurge tragedia însăși a culturii: formele pe care și le dă viața în neconținuta ei schimbare nu sunt de aceeași natură cu ea, ele nu se schimbă, ele au o valoare obiectivă, pe care nimic n'o poate știrbi. De aici conflictul grav **în orice cultură**, nu numai în cea modernă, între **procesul vieții**, care nu știe ce-i odihna și **formele ei**, care nu știu ce-i schimbarea.

Uneori nu se poate face nici un acord între aceste două. Viața curge atunci în afară de forme. În acest caz nu mai e vorba de ceva normal, ei de ceva morbid, criză acută, ce face imposibilă nașterea operelor spirituale.

Tot criză acută e și atunci când viața pierzând în intensitate și vigoare nu-și mai poate trage hrana din lucruri și idei, întocmai ca un corp bolnav, care din alimente nu mai poate extrage și asimila, ceea ce-l întărește și-l ajută să se desvolte. Atunci avem cultură schematică și formalistă, cum se întâlnește în epocile de cultură obosită.

Simmel nu hotărăște clar dacă faza de criză a culturii europene e morbidă.

Ceea ce susține cu îndârjită hotărîre O. Spengler.

Orice cultură, zice Spengler, se naște, trece prin toate stadiile firești de dezvoltare, pentru ca în cele din urmă să dispară. Ele au vârstele omului: se nasc, au copilărie, maturitate, bătrânețe și moarte. Fiecare cultură formează o unitate închisă. Fiecare cuprinde o sumă de valori pe care nu le pot înțelege niciodată spiritele ce aparțin unei alte epoci culturale. Degeaba ne închipuim că există numere neschimbătoare, geometrie eternă; nu există o singură matematică, o singură geometrie, fiecare epocă își are matematica isvorită din sufletul ei, fiecare își are știința, arta, religia, într'un cuvânt valorile ei spirituale, pe care numai ea le înțelege în adevărata lor semnificație. Se înșală grav cei ce cred că cetind operele antice, le înțeleg ca și cei antici, căci ele sunt expresia unui suflet și închid în ele o lume, care nouă, modernilor ne este cu totul străină. O necesitate internă o fatalitate face ca orice cultură să treacă prin diferitele etape ale evoluției ei.

Nu e nici o scapare. În procesul însuși al nașterii e înscris germele distrugător al morții. Fiind organisme, sau cum le spune Spengler, **plante**, culturile își au caracterul lor propriu pe care cu un termen biologic Spengler îl numește habitus. E stilul lor. În stil e cuprinsă și durata aproximativă de un **mileniu**. De durată el deosebește ritmul. Cadența culturii antice era alta de cât a celei egiptene și arabe

Spengler stabilește un fapt pe care el îl crede sigur: ori ce cultură are o fază de civilizație, care o încheie și această fază de civilizație nu înseamnă de cât faza ei de decadentă.

Ceea ce caracterizează o cultură în perioada ei de declin este spiritul ei **intelectualist**, utilitar, oportunist, practicitatea. Si ea trece în faza de decadentă, de civilizație, atunci când sufletul, care stă la baza ei, a secat toate posibilitățile lui de realizare, a ajuns la sleire. În locul sufletului întreg pe care **omul culturii** îl pune în tot ce face, omul civilizației pune inteligența.

Deci între cultură și civilizație este o deosebire fundamentală. **Civili-**

zația nu e altceva decât cultura în faza ei morbidă și decadentă, în perioada ei de fatală disoluție. **Cultura este**, spune Spengler, **corpul plin de viață al unui suflet** (Seelentum) **iar civilizația este mumia ei**. Cultura este un organism născut din peisaj, iar civilizația mecanismul iscat din înțepenirea lui. Cultura modernă toemai în acest stadiu se află. Anul 1800 e punctul culminant atins de cultura modernă în procesul ei de dezvoltare.

Stilul artei secolului al nouăsprezecelea nu se poate compara decât cu stilul tuturor epocilor de decadență: stil voit, căutat, studiat, din cap. Artă acestui secol penibilă, rece, bolnavă, pentru nervi prea fini, științifică (tehnică) până la extrem.

E arta vremii în care orașele mari au preponderență, arta fără suflet a marelui capitalism, isvorită nu din inimă ci din cap, nu din credință ci din știință. Noul artist e muncitor, nu creator, căci e **sclavul** marelor forme, nu **maestrul** lor.

Valorile etice nu se mai revolează prin fiecare trăsătură a vieții, ci ele sunt **teoretizate**, iar mari personalități morale nu mai apar. Practica bine-lui s'a transformat în **știința** lui. Etica secolului XIX se potrivește cu cea indiană și antică în plină decadență; cu budismul și stoicismul

Chiar **enorma dezvoltare a științelor** e după Spengler, un fenomen morbid. Toate culturile trecute, chineză, indiană, arabă egipteană, antică, se caracterizează către apusul lor prin **intensul avânt al științelor**. Aceasta nu ține de faza de ascensiune ci de declinul unei culturi. Deasemenea tendințele de expansiune politică și economică, de întindere nelimitată în spațiu.

Cultura modernă se află acum în faza ei de decadență inevitabilă, iar anul 2000 va înregistra ultimile ei licăriri.

Nu există nici un mijloc de a-i prelungi agonia și nici o posibilitate de a-i înviora macar întru câțva forțele. Suntem siliți să așteptăm cu resemnare sfârșitul acestei culturi. Omul n'are nici o putere. Apusul culturii europene este un fenomen ce se petrece în chip necesar, inexorabil, total, iar în locul ei se va ridica, înscriind o nouă perioadă de dezvoltare spirituală, probabil cultura rusă și cea asiatică.

Iată o sentință lugubră care sună ca huruitul bulgărilor de pământ pe sicriul coborât în groapă. Occident și Orient, Apus, asfințit de oameni și cultură, Orient, răsărit, lumină nouă.

Dar noi?

Chiar de am lua în seamă lugubra proorocie a Casandrei teutonice, soarta noastră e ca aceea a unei nebuloase... Căci noi de abia ne-am trezit la viață. Literatura noastră întreagă se reduce doar la admirabile „Cuvinte potrivite“ pentru opera care n'a venit. Eminescu nu-i decât o genială mistificare. El nu poate fi conceput decât ca o aratare petrifiantă a unui op strigoiu înainte de a se naște și trăi, un fel de preistorie a unei istorii ce nu s'a întâmplat încă, o depănare miraculoasă inversă a unei evoluții, care ar fi trebuit să sfârșească cu dânsul.

Cultură de împrumut, suprapusă. Arhitectură de import aparținând unei Europe care ne-a învățat meșteșugul după cula balcanică, cu motive de la biserici pentru case de locuit. Străzi după modelele europene cu statui de băștinași făcute de sculptori streini. Pictura, un admirabil exemplar, Grigorescu, care a compus peisajul român după visul de la Barbizon, coșmar de ce va fi odată un Luchian, un Tonitza, un Pallade, un Han, un Brâncuș în sculptură; un Arghezi în literatură.

Ai noștri sunt mari în opere de negație, în care prima e zeflemeaua. În josul scării râsul și plânsul primitiv de țaran care crapă de plăcere în fața maimuții, își boccește mortul ca pe vremea lui Boerebiste, plânge și râde în doine rămase de la Turci, se scaldă de două ori în viață, când vine pe lume și când se duce. Tot sufletul nostru se oglindește în literatura aceluia Rabelais român, Ion Creangă, încolo cultura noastră e admirabilă, e sublimă... ea nu există.

Mihail Eminescu, solul unic al gândului românesc, merit oricum să înfrunte eternitatea, compară undeva neamul nostru cu un prinț care doarme într-o vale înflorită, somn de vrajă, și peste care apa veacurilor curge, fără să-i strice tinerețea.

Azi abia s'a trezit la viață adevărată și conștientă de sine neamul nostru, și ca viteazul din poveste poate esclama deschizând ochii: Ce mult am mai dormit!

Orizonturi întinse se deschid în viitor neamului acestuia tânăr ca o nebuloasă...

Glasul nostru eternitatea nu l-a auzit încă!

IOAN DRAGAN

CONVERSIUNE PANTEISTĂ

de VASILE DORNEANU

*I s'a urît planetei pe orbită
Și s'a oprit, în grevă, la solstițiu;
Stăruitoare ploaia ca un vițiu,
Se cerne uniformă, ca prin sită...*

*Arare'nchei cu spleen-ul armistițiu,
Când cerul cătrănos, de ebonită,
S'aprinde într'un punct doar o clipită...
Și-un soare roș, bolnav de panarițiu,*

*Preface zarea'n mare de-ametistă
Și bălțile'n oglinzi de-argint și aur...
...Pe criză dură, vraja alchimistă*

*Ucide-atunci în mine orice maur...
Și cânt conversiunea panteistă
În fața iluzoriului tezaur...*

ÎN NEGURI...

(urmare)

Soarele scăpătase după culmea Grintieşului, când isprăvisem şi noi de urcat priporul muntelui. Aveam gândul să ieşim pe creastă, ca să prindem salutul prăbuşirii după creasta Călimanului.

Iată locul popasului, într'o aşezătură ca o căldare împrejmuită de verdele pădurii. Glasul unui şipot murmura timid, abia desmorţit după o iarnă de singurătate.

Şi vatra de dormit, străjuită de un brad pletos care ţine de ploaie când se 'ntâmplă să vină şi ea ca o complectare a vânătorii de cocoşi.

O cunoşteam din alţi ani şi-mi era dragă...

Cristea adună în grabă lemne şi aprinde focul. Apoi din crengi de brad aşterne o saltea de cetină şi împrejurul ei pe trei părţi, gard de beldii, pe care-l îmbracă tot cu cetină, încât ne trezim într'o locuinţă verde, ca'n basme. Sacii de spinare îi aşezăm în partea dela deal, la şir, ca pe nişte perne, căci rolul acesta într'adevăr aveau să-l aibă peste noapte.

Vatra aceasta are ceva de tainiţă.

E cunoscută de mulţi vânători de pe valea Bistriţei şi cine ştie de câte zeci de ani se spun seara întâmplări, adevărate sau nu, la lumina focului...

Par'că eram nerăbdător să coboare noaptea...şi odată cu ea să vină duhul tainic al locului, dând glas vetrei de sub bradul cu ieroglifele slovelor şi semnăturilor...

Mai era vre-o oră până la 'noptat. Lăsăm tarhatul vânătoresc în sama pădurarului, iar noi ne ridicăm pe creasta muntelui încă luminată de soarele ce sta să cadă după cortina negurilor depărtate. Culmi întunecate se eşalona din zare până la noi, poleite pe vârfuri cu bronzul apusului...

Din piscul nostru, cu muschi gros, — de par'că mergi pe-o saltea, — stăpânim cu ochiul o panoramă de creste şi văi, în cele patru părţi ale lumii...

De-aici satele de pe vale par nişte mărgele albe înşirate pe un fir de argint, ce se furişează ca un şarpe strălucitor în razele asfinţitului...

E Bistriţa, care se ascundea din loc în loc, după câte un bot de deal, ca să-şi şteargă oglinda aburită de năduşeala unei zile de alergătură.

La răsărit, perspectiva e oprită de Ceahlăul stâncos, vărut de bogăţia luminii şi gata s'adoarmă într'o mană de neguri adusă de amurg.

Urme de tranșee ne mână amintirea cu zece ani în urmă, când aici mișuna lume multă, soldați de multe neamuri și când liniștea nopții era sfârticată de tunete, iar întunericul brăzdat de fulgerile gurilor de oțel...

Dar vremea trece așa de ușor pe munți și odată cu întunericul care se lasă, prindem a scoborâ la vatra noastră, pe care o nimerim și după mirosul unei tripturi ce-o pregătea Cristea la jar, într'o țiglă de cep.

Noaptea avea să fie frumoasă... Cerul era senin și știam că i și lună... Cristea ne poștește la masa pregătită la repezeală dar cu atâta îndemănare, că n'am s'o uit până ce-oiu pune mâinele pe piept... Păstrămise mult popor de porci și căpriori pe meleagurile Carpaților și-și păstra cu demnitate titlul câștigat...

La lumina focului, tovarășii luau diferite infățișări după capriciul flacărilor, care se ridicau obrasnic în întunericul ce se așternuse peste pădurile amuțite,

Duhul tainic al locului a trecut pela vatră...

— Ce liniște!

— Viăjită-i tăcerea asta... răspund lui Severin. Odată eram, ca acum, tot la cocoși.. Stam pe gânduri.. tot la vatra asta... pe când Sabie dormea. Numai ce simt pas de om pe cărare și pârâit de crengi uscate. Mă înfior și trezesc prietenul.. Ne dăm mai la întuneric și stăm fără răsuflare... Printre brazii din stânga, doi ochi de tosfor, în beznă... Se deosebia în întuneric o namilă... Era domnitorul regiunii.. Ursul! Făcea rondul de noapte. Pentru această plăcere iubește cărările oamenilor...

Intind pușca în întuneric și un sunet strident în împărăția aceasta de liniște, poartă câteva minute ecoul detunătorei cu note din ce în ce mai slabe, pe toate văile.

Din coama-i sburlită ies par'că scânteii...

Scoase un mormăit groaznic urmat de-o chiuitură măiastră a lui Sabie, și se mistui în desimea nopții, teafăr...

— Dar mie mi s'a întămplat ziua mare.. începui Cristea

— Ei, spune... spune

— Vă spun că poate să vă fie de... folos...

Hoinăream prin pădurea veche dela „Piciorul Inalt“, gândindu-mă cum aş face să-l întâlnesc, că știam că pe acolo e locul lui. Deodată, aud latrând cum latră cățeei... în felurite chipuri, și mai gros și mai subțire... Trag bine cu urechea și descopăr partea de unde vin sunetele...

Mă 'ndrept într'acolo. În fața mea era o hașcă ¹⁾ veche căzută, groasă cât un stat de om... Și putregăioasă..

Am priceput că sunetul vine de după ea.. și m'apropii..

1) Brad mare, gros.

Eram numai la trei pași când apare botul vânăt cu urechi roșiatice... Las baltagul depe mână și 'ntind pușca.. Inșă botul nu mai era... Aștept nemișcat și nedumerit.. Mă gândesc că urșii nu latră...

Pentru orice întâmplare, stau cu pușca întinsă și cu toporul răzămat de șold... O mai pățisem doar odată cu o urscaică cu pui... Și mă strângea nu știu cum în spate...

Dar de după hașcă, pela capăt, iese un lup, cu capul cât o baniță și se îndreaptă spre mine..

Trag! Nu mai e! Altul, la rând.. Trag iar... și altul... și altul... Șapte, și se pierd în desimea păturii... Pe doi, i-am achitat... Tocmai erau la culcuș în scorbora putregaiului...

De-atunci nu-i mai caut... închee resemnat Cristea...

Și așa petrecem o bună bucată de noapte cu întâmplări de vânatoare, până ce Cristea adoarme, iar Severin se lasă și el pe căpătai...

Eu rămân să mai privesc noaptea...

Dar printre brazi, mai la vale de mine, văd un foc... Mă gândiam c'ar fi tot vânători, dar n'aveau ce face așa de jos... Și mă muncia gândul mereu, cine-ar fi... Să fie hoți?! Pe vremea aceia umblau prin ținut.

Mă 'nspăimânt la gândul că or zări focul nostru și-or veni. Imi făceau chiar un plan de luptă și mă gândeam la pușcă... Ii și vedeam înaintea mea, în lumina focului, cu bărbi mari și fețe ca tăciunele... Ca măsură de pază lăsasem focul să să stingă, fără viață...

Lui Severin nu-i comunic nimic, deocamdată... Il las în paradisul gândurilor lui tăcute... Strâng arma mai aproape și-mi ascut auzul... Focul din vale — al hoților! — parcă s'a mai pctolit...

Te pomenești că l-or fi părăsit, îndrăgindu-l pe al nostru! Inchipuiri urite se măreau și puneau stăpânire pe mine... Focul lor era tot mai slab, dar, curios, se tot apropia... Starea mea era vecină cu spaima... Chem prietenul.

— Vezi focul?

— ? ! ?

— Uite, se apropie printre vârfurile molizilor..

— Or fi vânători cu vre-o lanternă... își dă cu părerea

Severin.

— Bine-ar fi să fie așa.. și să nu fie ce cred eu...

— Ce?

— Oameni de codru . Și-i povestesc frica mea. L-am și văzut atent, căutându-și arma cu ochii măriți în noapte... Focul îi luminează straniu fața palidă deobicei.. Flăcările picau sinistru

pe figura intelectualului, de mi-au apărut înainte icoane înfățișând chipuri din catacombele creștinilor de veacul întâi.

Focul nostru se stingea ca și cel care se apropia, stingându-se pe vârful brazilor... Acum era de un roșu întunecat... dar aproape... Rămăsesem ca sfinxii în vatra noastră întunecată... Iată-! Pare numai o umbră alburie, aureolată de o lumină palidă...

— Imi trece un fior rece prin spate ..

Schimb câteva șoapte cu Severin... Apoi, liniște și mai adâncă...

Vedenia însă scapă încet deasupra brazilor și se proiectează ca un cerc negru tivit cu fir de aur...

Și încet, crește și se reface... luna plină, în urma acestei eclipse totale, pe care n'o citisem în ziar, ca să ne țină trei câteva ceasuri într'o noapte de Aprilie...

Apoi înviind mai luminoasă, par'că răsbunându-se, a cernut atâta argint pe creștetul brazilor din valea Dreptului, de parcă erau de omăt... N'am cutezat să i turburăm marea lumini plină de liniște, nici c'o șoaptă... Numai huhurezul se strecoară în tăria nopții cu strigătul sinistru pe deasupra vetrei..

*

— Se face ziuă !... ne trezește Cristea.

Sărım arși... Cele dintâi raze de lumină se ițeau sfioase la răsărit. Pădurarul își adună în grabă tarhatul.

— Hai, la locurile de pândă...

— Gata!... Și-o luăm spre locurile știute, ce-s numai la o pușcătură în deal...

— D-voastră rămâneți amândoi în bătaia cea mare, iar eu mă duc între stânci.. să nu vă mișcați până ce nu vin eu, chiar de veți auzi pocnet de pușcă..

Ne-am așezat la rădăcina unor brazi bătrâni, închirciți, cu crengi dese și beteală brumărie de muschiu, în niște ascunzători din cepuri uscate, ca la douăzeci de pași unul de altul... Intre noi erau numai niște jnepeni și o rariște... Tăcere și nici-o mișcare...

Stăm răzâmat de trunchiul rășinos în închisoarea de cepuri și așteptam cu răsuflarea stăpânită, glasul cocoșului... Cât om fi stat așa nu știu, dar ne identificasem în nemișcarea noastră cu trunchiurile lângă care așteptam ..

Deodată un strigăt sec și poruncitor întrerupse tăcerea... Era chemarea, chiar din bradul sub care așteaptă Severin. Alt strigăt și mai puternic... Aproape disperat...

Am tresărit pe rădăcina mea, și m'a străbătut un fior puternic

ca'n fața unei primejdi... Parc' am simțit trecând sunetul văzduhului către inima pământului, prin mine... Severin, stâncă de piatră, incremenise cu fața'n sus, într'o poziție de rugăciune, cu mâinile încrucișate pe piept. Uitase arma răzămată de trunchiul fără suflare, zguduuit de glasul sinistru ce-l auzea prima dată... A treia oară strigătul e și mai disperat, și câteva fălăiri puternice de aripi, aduc chiar pe deasupra noastră, trei găini.. cari se așezară, legănându-se pe o creangă de brad.

De sus, din bradul prietenului se lasă în mijlocul luminiișului cocoșul cu reflexe marine, rotindu-se falnic ca un curcan, descriind cu vârfurile aripilor, semicercuri pe cetina uscată...

Se lăsară și ele jos... Severin se reculege și își îndreaptă ochii la mine...

Alt fălăit mai aduce un cocoș care coboară viteaz, drept în mijlocul celorlalți și se 'ncinge o luptă cruntă în jurul jocurilor.. Penele sboară ca tulgii de păpădie primăvara..

Bătălia se isprăvește cu detunătura a două puști, care-au pocnit simultan... Un foșnet de aripi speriate, împreună cu bătăile în pământ a altor aripi, ce nu vor mai pluti ca niște năluci pe singurătățile Grințieșului — se pierd cu ecoul pocniturilor continuate de pușca pădurarului Cristea dintre stânci...

Iar când soarele a îmbrățișat de abinelea piscul cel pleșuv. ne-am ridicat și noi pe culme, să mai privim odată depărtările,

Dar negurile cenușii umpluse văile și se mișcau neastâmpărate ca valurile unei mări furioase, din care se vedeau numai cele câteva stânci răslețe.

Pe una din ele stam noi, ca niște naufragiați, muți de emoția singurătății.

Departe, la capătul acestei pânze, soarele se arăta pe jumătate, răsărind a doua oară în ziua aceea din această mare de neguri și pata cu albul spumei crestele valurilor, ce se mișcau cu tendința de a se ridica mai sus...

Atunci Severin a rupt o floare ca un potir și am pornit în jos, pe cărările ce ne adusesese acolo, afundându-ne ca niște scafandri în mare.

Tăceam !

Scoborând, am ajuns iar la priporul cu afiniș, după ce prietenul cel de departe a mai privit odată sălașul nostru de noaptea.

Duceam regretul întoarcerii... Și de asta tăceam...

Severin era abătut.

L-am văzut schimbat. Lăsase veselia pe munte.

— De ce ești gânditor? Regreți plimbarea...

— Imi pare rău că trebuie să plecăm. Drumul ăsta m'a

trezit.. Mi-a dat viață.. Mai bine zis mi-a redat viața... tristețea mea e reflexul regretului că am cunoscut așa de târziu aceste emoții...

— Ai dormit însă rău...

— Patul de cetină pe care-am stat așa vrea să-l iau cu mine... Nu voi uita niciodată noaptea de veghe, marea de neguri cenușii a dimineții și nici poveștile lui Cristea... M'am împrietenit cu muntele și strigoii lui.. Ce bine-i să te simți captivat în țara iluziilor, măcar odată pe an... să trăești câteva clipe dincolo de lume...

Voiu veni, deacum, mai des...

*

Întâmplarea aceasta mi-a venit în minte, dragă prietene, astăzi când vântul primăvăratesc alerga pe uliți ca să trezească mugurii. Pe cerdacul cu soare, din fața dealului, s'au coborât negurile serii, ca și asupra întâmplărilor de sub bradul cu ieroglife.

Iar peste cărarea ce duce la vatră, s'au așternut, de-atunci, câteva rânduri de frunze, fără ca tu să ți mai fi adus aminte.

Cun ai uitat!

Desigur că nu-ți mai amintești de noaptea când ai dormit păzit de stele în codrii cei întunecoși!

Nu te poți smulge din furnicarul ce ți-a irosit sufletul, să vii a mai trăi măcar odată în țara poveștilor... să simți din nou tinerețea codrului și umbra unei vieți apuse...

Mai vino!

Are să-ți rămână măcar amintirea, când n'ai să mai poți urca ponoarele Grințieșului...

V. SCRIPCARU

P O E M Ă

O cruce bântuită de stingeri de zăpezi
 în țintirimul muced al celor de prisos...
 Nici la picior ulcele de tămâiat îi vezi
 și nici băneții corii pe lemnu-i fărnicios.

Lipindu-și fecioria vecinătății-straiu,
 se'nceuie-bine taina vremelnicului semn,
 or învăli-o smalțuri în neființi de graiu
 în ierbi a tupilă'o neobositu'ndemu.

Căderile pe lături urmeze-se pe-un cap,
 chiar darme-i-se trupul, oleacă să-l apăs!...
 Mereu hotărnicire la toate câte-o'neap,
 închidere de scoică și lume fără păs!...

Un mugure de geniu apus-a'n răsărit?
 Pământul îl îngrașă vre-un ultim anouim?..
 Misterul fără cheie cu lemnul înegrit
 își farmă pomenirea'n străbunul țintirim...

...Așijderi în adâncu-mi mă prejmu și mă trag
 și dragostea-de-mine mi-oplâng și mi-o desmierd...
 Dar crucea mea-i de sticlă: toți văd secretu-mi drag...
 Și pătimaș l-îmbrățiș și dărdâiu să nu-l pierd!..

HAR. MIHAILESCU

E P I G R A M E

Amicului V. Scripcaru

O superstiție îi roade
 în legătură cu revista:
 Ca nu cumvâ cu Petrodava
 Să'nvie și... Boerebista!

Filozofului I. Dragan

Privește lumea fiecare
 Printr'un sistem de cugetare;
 Original între cei rari,
 Numai Dragan, prin... ochelari!

Și amicul Nicolau poartă ochelari!..

Privind în ochii tăi cu ramă,
 O întrebare mai cu seamă
 Mă'ncearcă'n chip deosebit:
 De ești... miop sau ești... presbit!

V. D.

OAMENI STRICAȚI ¹⁾

COMEDIE DE MORAVURI POLITICE IN PATRU ACTE

FRAGMENT

Scena V.—Preutul Mirica, Lenuța Mugure, Buțurcă și Mmm. Buțurcă sfătuesc la o parte. Lenuța Mugure se retrage în camera de alături, fără să spună nimic. Copilul de adineauri.

Maranda Mirică. — (cătră preut, păzindu-se să n-audă Buțurcă și nevastă-sa).

Le-ai trântit-o... par-că ei păgubesc ceva... au să aibă voturi și fără să le dai sprijin... stai cu nasu-n cărți că ai să ajungi departe... Să vezi că Răstoacă are să se dea cu dâșii... să vezi că are să vorbească și la întrunire... în scurtă vreme ai să l vezi și deputat... Ai să rămâi cu țara (face gura mare și lungeste vorba țara) și alții cu-n vârteala.

Copilul. — Mamă, de ce unii din domnii ăștia, care au plecat, erau grași, pântecoși și cu blănuri pe ei... iar doi erau slabi și rău înbracați. .

Maranda Mirică. (necăjită, răspunde înțepat)

Așa i-o lasat Dumnezeu...

Preut. Mirică. — A! băete, nu s de la Dumnezeu lasați așa. Cei pântecoși și bine înbrăcați sunt partizanii mamei tale... s-au învățit, au fost la putere... și s-au înfolit...

Cei golani... sunt tot partizanii ei. . umblă după învărteală...

Buțurca. (depărtându-se de nevastă)... Cinstite părinte și coană preuteasă... dacă ne dați voe... noi venisem la Sf-voastră pentru un sfai, un povăț, dar s-o întâmplat c-o fost tot lume multă-n casă și n-am putut grăi nimic... Acum suntem singuri...

Iaca ce m-am gândit eu și cu nevastă-mea.

Pr. Mirică. — Stați jos...

Buțurcă. — Avem pe Lisaveta, știți Sf-voastră, fată mare de măritat, a învățat și la târg câțiva ani.. zestre îi dau destulă... s-o cătăresc cu bani... da vrem s-o mărităm cu unu mai pre sus de cât noi... așa-i datoria fiecăruia... să se înalțe pe cât poate... tot în sus ca bradul... tot cătră soare...

Pr. Mirică - Așa este domnule Buțurcă, datoria fiecăru om este să se înalțe... spre ceruri, spre soare, spre Dumnezeu... dar și cu sufletul.. nu numai cu năzuinți de mărire și de bogăție...

Buțurca. — Cinstite părinte, eu învățatură multă n-am și cu gândul la Dumnezeu nu pot să fiu... că n-am timp.. Nu-mi

1) Va apare în curând.

ajunge ziua și noaptea... să fac socoteli... Pentru sufletul meu rugați-vă Sf-voastră și alți preuți, că eu plătesc destul de bine... am înbrăcat și două icoane mari cu argint, am dat și bani pentru un clopot... am dat și pentru terminarea bisericii... dar cu sufletul la Dumnezeu nu pot să mă înalț... că mă trage la pământ trupul...

Pr. Mirică.—Rău, domnule Buțurcă, rău de tot... pui prea mare preț pe bunurile pământești... dar...

Buțurcă... și acum părinte. . să nu uităm vorba începută... Vreau să-mi mărit fata bine ..

M-me Buțurcă. Adecă după unu de iștia, care vorbesc la intruniri și făgăduesc țaranilor pământuri, păduri... și să facă-s înpotriva ciocoilor, înpotriva bogătașilor... a moșierilor...

Buțurcă.—Adecă după un deputat...

M-me Buțurcă.—Da, după un deputat ori ministru, ca să fie deputată, ori ministroaie... cum Dumnezeu le mai zice... Așa cum e fata lui Zdrăngălău, care s-o măritat cu Clonțan, de o fost deputat ori ministru, cum Dumnezeu le mai zice... și nu se mai dă jos din otomobil.

Pr. Mirică.—Numai vezi... că ăștia, care-s ahtiați de politică... cer și bani... cer și să le aduci voturi... D-ta ai avere dar nu te prea bucuri de trecere în fața sătenilor... ca să poți face politică... Știi că banii d-tale îs adunați... cam așa, cam cu jecmăneală... cam cu globire...

Buțurcă.—Așa-i părinte, nu zic ba... Dar par-că cel care i cinstit și-i sarac are mai multă cinste?... Poți să fii cu stea în frunte și n-ai trecere în politică, dacă n-ai bani...

Când făceam eu *politică*, în tinerețea mea, votau numai bogatașii, deputați erau numai boeri... și miniștri numai dintre ei...

Pe atunci ereu două partide și ca să iasă unu ori altul trebuiau cumparați 4-5 boieri mai scapatați cu bani din gros

Astă-zi votează toți răii, toți bețivii, toți nebunii,

Cu o mie de lei îți cumpăr, părinte, un sat întreg, că-s oameni săraci și se uită la câțiva lei ca la mare Incru.

Ați văzut cum a eșit senator Gh. Zmochină. Aici localul de vot... dincoace casa lui (arată cu ambele mâni)... și-n ogradă un butoi cu rachiu, o puțină cu brânză și un coș mare cu pâne.

Treceau alegătorii, dau peste cap un pahar de rachiu, luau o bucată de pâne cu brânză.. și la vot băete!,, N-am popularitate că nu dau bani... dar ca să-mi scot ginerlle deputat.. dau părinte, dau cu toată inima... că mi i-oi scoate eu după asta...

M-me Buțurcă.—Ei și dacă nu i om scoate.. da, este fata noastră nevastă de deputat ? Au să-mi pupe mie mâna toți boierii ? au să vină în casa noastră prefectu, deputați, miniștri ?

Pr. Mirică.—(cătră Maranda Mirică).. Ce zici Marando, par-că am mai auzit aceste vorbe... aproape la fel. Râzând (Maranda râde fără să spună vre-o vorbă).

M-me Buțurcă.—(cătră Buțurcă).... Tiii ce-o să plesnească de năcaz nevasta lui Nădrag !.. Ce să vezi.. mă întâlnesc cu dânsa acum câteva zile... numai ce-o aud .. Da de ce soro nu-ți măriți fata ? că sunt atâția băeți buni în sat.. notarul comunei, vâduv de atâția ani... ficioru popii Macarie, care-i negustor... Da i-am întors-o și eu îndată... fata d-tale-i pentru de al de aștia.. fata mea-i fată subțire... o învățat doi ani la oraș și are după ce bea apă...

Buțurcă —(întorcându-se către prent) Și cum vă spun, părinte, de popularitate nu mi-e teamă că n-oi avea.. sănătos să fiu și eu și Sf. Voastră.

Pr. Mirică.—Și la cine v-ați gândit D-voastră ? Că nu se știe încă cine o să iasă deputat ..

Buțurcă.—Drept să vă spun.. îmi cere fata un perceptor .. și n ar fi rău... că e om cu stare... și s-o pus pe strâns bani... și pe ce pune mâna nu lasă... e n stare să desbrace ornu-n drum și chitanța o dă întotdeauna pe jumătate sumă din cât încasează...

Pr. Mirică.—(râzând)... Par-că ți-ar fi fecior.

Buțurcă.—Ce folos că-i bun băiet.. dacă nu-i ceia ce-mi trebuie mie !.. n'are să ajungă deputat nici odată!!

Mme. Buțurcă.—Cinstite părinte, nu dam fata de cât după deputat eri ministru... că atâta fată avem. . vreau să stau și eu cu ea la București și cu ginerele meu... și când oi veni în sat ș-a face otomobelu... uuuuu, să zică toți cei de pe aici... vine M-me Buțurcă de la București, cu fata și cu gineri-su deputatu... și să-i văd cu pălăria-n mână pe deal de Nădrag, Trandabăț și alții... spunându-mi ugiliți: sărut mâna cucoană, acasă-i dom deputat ? Nu-i știi mata adresa la București ?... Ori alții: Nu mă lăsa M-me. Buțurcă.. pune o vorbă bună pe lângă dom deputat .. că uite-n ce năcaz mare am dat... și nu ți-a fi degeaba.

Buțurcă.—Lasă asta, Aglae... par-că un deputat înparte cu cineva... ea el singur.. Și apoi cu mărunțișuri de acestea are să se ocupe el ? O să facem de pildă o coperativă de păduri —știi ca pentru folosul țaranilor—și o să cumpărăm de la Stat cu preț redus un parchet... o să ni se dea pe samă un număr

de brazi... ș'o să tăiem de două, de trei ori pe mai mult... știi cum este de datorie, când ești tovarăș cu un deputat ori ministru.

Mme. Buțurcă. — Ei și eu n-am să am nici o putere, mă rog ?? dacă mi se va plânge cineva de aici. vre-unu din cei ce se țin astăzi fuduli de noi... și dacă eu am să-i spun deputatului nostru... n-o să-mi facă ceia ce-i cer ? d apoi cu mine își pune în plug !!

Buțurcă. — Ș-acum să venim, cinstite părinte la vorba noastră. M-am gândit la doi... la avocatul Mitică Hodorogea și la învățătorul nostru de aici... din sat... Petrea Răstoacă.

ION MATASĂ

L O R

Sublimul vis ce-l făuriră frații
 In clipa'n care voi i-ați tras pe roată
 Noi l'am plivit, s'o știe lumea toată
 In ceasu'n care am trecut Carpații.

Cu sînge de român isvodul scris-a
 Că stăpînirea voastră e nedreaptă
 Că frații noștri mîntuire-așteaptă
 Și...am mutat hotarele la Tisa.

Așa a fost pe semne vremea sorții
 Cu-Ardealul cari voi l'ați sîngerat
 Avutul țării noastre-am încheat
 Dar nu ne-am răsbunat încă toți morții.

Azi iar veniți ? și cereți iar pămînt ?
 ...Pămîntu-acesta sîngele ni-l dete !
 Vă juruim pe ce avem mai sfînt
 Că v'așteptăm cu plumbi și baionete.

I. TRAUȚEL

PRIMA V A R A

Privea cu ochii mirați pe fereastra largă. Cu ochii mirați și triști. Prea venise de timpuriu primăvara, când prin colțuri mai staruia înăuntru agrația zăpezii. Și soarele nu va mai juca sburdalnic în potopul de alb, de pe vișinul altor vremuri. Vișinul căsuții de peste drum, vișinul dragilor aduceri aminte!.. Căzuse odată cu copilăria distrus de curgerea prea iute a vremii. Ce frumos își anunța primăvara sosirea, în potopul acela curat de fluturași gingași și cât se înveselea odăița Sandei, de vițele mici albe, pe cari le purta zefirul prin fereastra larg deschisă.

Alte vremuri și alt suflet! A fost odată!..

Trăia mama, trăia vișinul, trăia copilăria. Azi toate-s duse în lumea tristă a reîntoarcerilor. Ce a mai rămas?.. Doar Sanda... alta.. cu totul alta.. Cu sufletul întunecat și singur, cu ochii deschși spre tristeță. Nu o mai ispitește nimic din bucuria reînvierii. Nimic. . nici colțul de văzduh limpede, nici primele raze mângăetoare, nici primele vești de verde fraged. Ochiul ei triști privesc clar spre adâncurile turburi. Nici măcar vișinul n'a mai rămas să-i fie singura mângâere în lumea străină și rece ce o înconjoară. Ce alinare caldă pentru suflet, ce mângâere dragă ochiului ar da primele lui podoabe?

Din ochii Sandei pornesc lin ușurătoarele lacrimi și în sufletu-i trist coboară amorțea întrebărilor zilnice. Nimic nu mai încălzește frumusețea unui anotimp de toți așteptat cu drag. Ea nu mai așteaptă nimic. Reînvierea? Există reînvierea? Să mai creadă ea asta? Știe ea bine, că tot ce-i înecat în lumea fără suflu, acolo rămâne. Sunt noi tresăriri, noi ieșiri la iveală, dar nu sunt reînvieri

E aproape de amiază. Nici nu știe când a trecut dimineața, copleșită de atâtea gânduri triste. În față stă cartea deschisă la aceeași filă, de câteva zile și dorul de muncă i-a pierit.

De odată un sgomot brusc, țâșnit strident, îi dă un fior neplăcut. Clopoțelul plicticos al telefonului. Iarăși vre'un client de al Tatălui. De câteori nu îndură ea astfel de treziri. Se scoală în silă și ridică receptorul cu gând de ceartă. De ce nu i-or fi dând pace, știu doar bine, că numai după amiaza pot găsi pe d. Rareș acasă?..

Pe chipu-i pal și neînsuflețit, coboară de odată un abur rozat. În ochi o lumină din alte vremi..

—„Cum Paul, tu aici? De când? Și n-ai să mai pleci, nu? Bine, te aștept... singură... tata e mereu ocupat.. Ce fac?... citec... Dacă am crescut?... desigur... în șapte ani am suferit schimbări multe.. multe... La 5. Bine la 5..“

Și pâlnia mică, neagră, cade cu zgomot pe suportu-i argintiu. Și ochii Sandei privesc iarăși tăcuți pe fereastra largă. Primăvara nu se mai joacă în vișinul căsuții de peste drum. Primăvara, anul acesta se va juca pe un raiu acoperit cu cele mai însozite flori, pe un raiu ascuns în suflet de tată duioasă.

Sandă, Sandă, pentru tine va fi cea mai frumoasă primăvară... cu alte arome... cu alte culori..

1933 Mart — Ploești

[M. N. N.]

METAMORFOZA CEZARULUI

lui CERAR PETRESCU

*Un secol pașnic a'nclinat Cezarul
Spre-obezitate, vis, și pervertire;
Nostalgic, face cură de slăbire
Scriind romane și-aruncând cu zarul...*

*Și geniul epic, combatant din fire,
Se irosește, zilnic, cu ziarul,
Gândind să reformeze calendarul,
Și compunând o carte de citire....*

*Asasinat, brutal, amiaza-mare, —
Cezarul,, cu finețea-i narbonesă,
Se răsbună făcând... întunecare! *)*

*...De-atunci, când pune-un nou volum sub presă,
Un încercat instinct de conservare
Mă'ndeamnă ca să... plec fără adresă! *)*

VASILE DORNEANU

*) Romane de Cezar Petrescu: *Intunecare și Plecat fără adresă*,

COPILUL

IN OPERA D-LUI BRĂTESCU-VOINEȘTI

Vremurile de sbucium și disechilibru, ca cele de astăzi, se caracterizează printr-o creștere primejdioasă a luptei pentru existență, când individul se închide tot mai mult în carapacea egoismului, făcându-și loc cu pumnii ca să poată răsbii în această vârtoare a vieții. Toate sentimentele frumoase care în timpuri de liniște fac mândria omului, acum sunt lepădate rînd pe rînd ca niște haine nepotrivite, lăsând fiara în toată goliciunea ei.

Cu toate protestările platonice ale idealiştilor, dreptul pumnului își face tot mai mult loc trecînd nepăsător peste cadavre.

~~În realitatea vremurilor de panică și nebunie.~~

Poate ultima reacțiune a unei așezări sociale care se prăbușește, poate o reîntoarcere la trecut, poate un salt violent în necunoscut.

Intr-o astfel de atmosferă nu oricine se poate acomoda. Ea poate fi potrivită oamenilor de voință îndârjită, celor cari iubesc lupta în sine cu toate emoțiile și surprizele ei, dar în nici un caz firilor contemplative și senzibile, oamenilor de omenie în senzul obișnuit al cuvîntului.

D-l Brătescu-Voințești, care face parte din această din urmă categorie, plus talentul său literar indiscutabil, se simte străin și îndurerat în această vârtoare a vieții de astăzi, din care se refugiază în ocupații odihnitoare: pescuit, lucrul manual, lectură, scris. (Scrisul e ceva mai mult de cît un refugiu, o formă inofensivă de protestare contra răutăților și nedreptății din lume).

De aceia subiectele D-lui Brătescu-Voințești sunt luate în cea mai mare parte din lumea acestor oameni de omenie, suflete bune și delicate, conștiințioși și muncitori, victime ale răutății și nedreptății omeniești.

Și tot de aceia D-l Brătescu-Voințești are o deosebită atenție pentru copii, cari ocupă un loc de frunte în opera sa în lumea celor mici, lume plină de nevinovăție, găsește un loc de liniște, în care să uite pentru o clipă ticăloșiile celor mari.

O mărturisește singur într'un număr din „Adevărul literar“ în care publică câteva însemnări asupra copiilor:

„Ce efect de primenire, de limpezire, produc asupra sufletului nostru dragălășia și naivitatea copiilor! Ce de înțeles sunt cuvintele Mântuitorului: „lăsați copiii să vie la mine“! „Cerea apropierea lor ca un balsam care aduce alinarea sufletului său chinuit de vederea răutăților și nedreptăților—și limpezirea minții sale sbuciumate de gânduri“. (A. L. No. 642, 26|III|933).

Copiii din opera D-lui Brătescu-Voințești sunt toți deosebit de frumoși, inteligenți, plini de vorbă și curiozitate.

Copilul e privit cu ochi de părinte care vede numai calități și nici un defect. (Din acest punct de vedere e un contrast net și desăvârșit între copilul așa cum îl vede Brătescu-Voințești și cum îl vede Caragiale).

Curiozitatea e una din caracteristicile copilului. Copiii D-lui Brătescu-Voințești sunt curioși; o curiozitate care trece dincolo de felul de a fi al copilului și se apropie de curiozitatea savantului.

În fața impresiilor noi ce bat din toate părțile la poarta sufletului, copilul deschide ochii mari, mirați și întrebători, își umple sufletul cu aceste impresii multe și variate, dar nu zăbovește prea mult în același loc. Ceiace

fl interesează pe copil e noutatea și variația; întinderea în suprafață și nu adâncirea.

Niculăiță Minciună când păzea vitele se uita cu băgare de seamă la ierburi și la lighioi, de cât să se joace cu ceilalți copii: scotea din găuri paianjeni și greeri, urmărea cum se luptau furnicile să ducă poveri de 4—5 ori mai mari decât ele, ori se târa pe brânci să vadă ce face lăcusta de țârăe așa de tare.

Și Niculăiță observa lucruri pe care nici moșnegii satului nu le mai văzuse vre-odată :

— „Cum le vezi și le auzi numai tu pe toate, mă Niculăiță ? a întrebat moș Grigore zâmbind. Iaca eu sunt om de merg pe șaptezeci și patru de ani, dar pisică să facă din gât ca vrabia n'am auzit“.

E drept că Niculăiță Gropescu — poreclit Niculăiță Minciună, era un copil excepțional înzestrat cu o senzibilitate și un simț de observație deosebit calități care nefiind dublate cu o voință puternică l-au și dus către un sfârșit atât de tragic.

Aceiași curiozitate o găsim și la Nicușor, băețul lui Ioniță, odășul dela casierie.

„Un broscoiu de băețas slăbuț, cu părul cânepui, încurcat ca un caer și cu pantalonii în vine, cârpiți în zece locuri“ — pe care Conu Mișu l-a găsit sub un tufiș, ascultând nemișcat cântecul unei privighetori.

Când boerul îi dă un ban. Nicușor întreabă dacă la farmacie se vând ouă de furnici :

— „Ce să faci, mă, cu ouă de furnică“ ?

— „Mi-a spus mamica mea așa că le plăte la privoghetori și vreau să pui pe jos la a mea“.

Așa e și copilul judecătorului Andrei Rizescu, Radu. (In lumea dreptății).

„Când nu era în casă, era după nenea Mache la găini ori la flori, pe care nu se mai sătura admirându-le, întrebând pe bătrân și întrebându-l iar de fiecare lucru, să nu-i rămăe nimic neexplicat. Ceesuri întregi sta cu ochii ațintiți la cuibul de sub strașină, urmărind rândunica cum pleacă și cum se întoarce“.

„Cea mai mare fericire a copilului era să-l ducă Antonescu (unchiul său) la gimnaziu la laborator, ori să-i spună într'o zi la ce slujesc păsările, într'alta la ce slujesc florile; și-ți venea să-l mănânci în sărutări de seriozitate cu care apoi povestea lui Andrei cele învățate dela unchiu său“.

Trei copii, din trei lumi deosebite înrudiți prin aceeași curiozitate îndreptată spre aceleași obiecte : flori și animale.

Curiozitatea specifică de viitori naturaliști. Această înrudire nu poate fi o simplă întâmplare.

D-l Brătescu-Voinești e un subiectiv care și-a proiectat propriul său suflet în sufletul micilor săi eroi.

Un îndrăgostit de flori și de gânze, aceste delicate și nevinovate făpturi ale lui Dumnezeu, vede în această dragoste semnul de distincție al purității unor suflete alese.

De aceia aproape toți eroii „simpatici“ din opera D-lui Brătescu-Voinești, cultivă florile, muzica sau îngrijesc cu dragoste pârintească de păsări.

Copiii D-lui Brătescu-Voinești sunt apoi cuminți, silitori, cu preocupări serioase, așa cum ne-am deprins să-i vedem în cărțile de cetire cu belșug de povestiri morale. Copii din litografia cu prisos de lumină și culoare, în-

cadrate în rame aurite și fixate cu grijă în case patriarhale, lângă buneii cuviincioși și surâzători.

Am văzut care erau preocuparea lui Niculăiță, Nicușor și Radu, naturaliști în devenire.

Adăugăm că Radu la cinci ani cânta la pian ca un om mare și când tatăl său, judecătorul Andrei Rizescu, se întoarce scârbit și copleșit de ticăloșiile confratrilor și de nedreptățile ce se fac tocmai acolo unde se cântărește dreptatea, îi spune cu duioșie: „Tăticule, dacă ești supărat și te doare capul, să-ți cânt eu ceva ca să-ți troacă“.

Apoi „Nițu“ din „Două surori“, băețul casierului, Iosif Dănescu, învață la cinci ani abecedarul, rugăciuni, poezii:

„A învățat lunile anului, zilele săptămânii, câteva poezii mici și numără până la 100; și are o placă pe care știe să facă câteva slove cu degetele lui nesigure de cinci ani Eri a arătat că știe pe sărite literile până la I; azi spune „Tatăl Nostru“ cu o singură greșeală la cuvântul „izbăvește“ pe care nu-l poate spune.

Chiar Raoul, băețul lui Costache Udrescu, sortit să risipească după moartea părinților întreaga avere și să fie ultima verigă dintr'un lung șir de strămoși al căror lanț se începe înainte de Mihai Viteazul, chiar acest fecior de bani gata, învață în cea dintâi copilărie cu răvnă limba părinților, pentru ca apoi s'o ia d'acapo și să învețe franțuzește ca un pui de franțuz.

Tot așa de silitor, de cuminte și preocupat de lucruri foarte serioase e și Gheorghită al Anghelinii, care își dă toată osteneala să intre în voia boerilor veniți la pescuit tocmai la cheile Bicazului și prin mijlocirea cărora nădăjduiește să-și îndeplinească dorințe: să ajungă șofeur.

Cât de repede și cât de bine le îndeplinește orice dorință, cum le ghicește gândurile, cu câtă umilită nădejde își spovedește visul!..

Cum se învârte pe lângă șofeur, îl întrebă cum se cheamă fiecare parte a mașinii și își înseamnă într'un carnetel!

Și câtă bucurie stăpânită, când unul din boeri îi făgăduiește că o să-l ia la București să-i găsească un loc de șofeur.

Gheorghită se îmbracă frumos, își ia rămas bun dela mama sa și vine cu legăturica gata de plecare.

Dar binevoitorul lui se răzgândește peste noapte și găsește un argument stupid ca să-l lase acum cu făgăduiala vagă că îl va lua altădată.

E splendidă resemnarea copilului:

— Apoi eu mă duc acasă să nu mai plângă degeaba mămuca.

E o copilărie smulsă din fagașul ei natural, înjugată de timpuriu la grijile și greutatea celor mari, o copilărie nedreptățită și sugrămată. N'am putea spune că e o copilărie fără corespondent în lumea reală. Copii D-lui Brătescu-Voinești sunt smulși din realitate, trăesc intens, bino conturați. Dar din această lume atât de interesată și de voimța, autorul și-o ales numai partea care-i convine și cu care are afinități sufletești. În oaza de lumină a copilăriei, D-l Brătescu-Voinești toarnă o picătură de otravă care amărăște și întuneacă, împrumutând primăverii lumina estompată a toamnei și răsăritului nuanța voalată a amurgului.

GH. GH. NECULAU

IONAȘ AL SPĂTARULUI

Pe drumul Halicului ce duce la Suceava, veniau eroii dela Marienburg. În frunte, mergea un căăret cu chip mândru și umeri largi, Coman Spătarul. — La cap era legat cu o năframă de borangie pătată de sânge.

În dreapta și în stânga doi oșteni de aceeași înfățișare se aplecau din când în când spre bătrân pentru a prinde mai bine vorbele cari erau acoperite de trupul cailor și atingerile scuturilor.

Purtau cu ei o victorie smulsă pe malurile Baltice și se reîntorceau veseli ca dela nuntă.

Ionaș fiu! lui Comon își trecuse măsura cu veselia și neastâmpărul ca și în timpul bătăliei, când tatăl său îi striga:

— Domol, Ionaș domol.

Dar ți-ai găsit! Acest leu de Moldovean părea de oțel. Adevărate uliți făcea prinzre nemții îmbrăcați în fier. Nu era chip să urmărești mișcarea brațului său ce dădea lovituri fulgerătoare.

Acum, când se întorcea spre Suceava, își purta calul dela grup la grup și glumele sale scoteau isbueniri de ris.

Ajunseră la hotarul Moldovei. Se opriră, apoi întrecăga ceală se descoperi îndreptîndu-se cu fața spre răsărit și în liniștea desăvîrșită, Spătarul rosti cu glas tare, plin de eucernicie:

— Dumnezeu, al părinților noștri!. Binecuvîntat fie numele Tău, că ne ai ajutat de-am îngenuchiat pe dușman și-am ajuns cu bine la hotarul moșiei Măritului nostru, prin mila Ta, Voevod Alexandru!..

Făcîndu-și semnul crucii, păleul gloriOS porni în trap viu pe drumul Sucevei, trimițînd, în galop, un crainic, spre-a vesti la Suceava reîntorcerea.

* * *

În ograda palatului domnesc din Suceava, era mare veselie. În jurul mesei de brad stăteau oștenii, la un loc cu ostașii și cu ceilalți boeri și căpitani, ospătînd friptură de cerb și bour și golînd pocale cu vin vechiu de Cotnar, scos anume din butiile beciului domnesc, pentru-a sărbători pe cei 400 cari au dus faima moldoveana-că pînă la Baltica.

Cînd veselie era în toiu, deodată, Voevodul Alexandru, care stătea în capul mesei, avînd în dreapta pe Coman Spătarul, iar în stînga pe-un om al Polonilor, se ridică solem și cu glas tare strigă:

— Ostașii și boeri dumneavoastră! Dumnezeu voit-a cu ajutorul ce-am dat prietenilor noștri din Lebia, să fie cu noroc Domnia Noastră, pentru a-și arăta mila și părinteasca dragoste pentru cei cari s'au luptat vitejește la cetatea Marienburg, le dă răzășie, spre veșnică stăpînire, cu urii și pecețe în regulă, partea de răsărit a Lăpușnei pînă la Nistru. Iar viteazului nostru între viteji, Coman Spătarul, îi dă spre veșnică stăpînire, un uric și pecețe în regulă, încă 20 de sate, la apus de moșia sa, pînă la Băc; și pentru o mai grabnică tîmăduire a ranei dela frunte, Domnul dumitale, Spătare, te sărută în fața curții întregi.

După aceste vorbe, Alexan'ru Voevod se întoarce spre Spătar, îi desleagă încet, năframa cu care era legat la frunte și pe rana încă deschisă, îl sărută în vîzul tuturor.

Si-atunci, când Voevodul a sărutat pe Spătar, acesta a scăpat două lacrimi din ochi, el, Spătarul care n'a plîns niciodată în viața sa..

Dar, cum se așază la locul său, Alexandru dădu cu ochii de Ionaș, fiul Spătarului, și ridicându-se repede, spuse:

— Să te uite relele, Ionaș al lui Coman, cum te-am uitat eu pe tine.

Tinărul se sculă senin și privi cu drag nemăsurat spre Voevodal, care urmă: Pentru vitejia cu care te-ai luptat, iată, Domnul tău îți dă spre conducere și chivernisire, întreaga Sa avere și Ne vei aduce la cunoștință la sorozacele cuvenite, despre mersul vistieriei.

— Mărite Stăpâne, luă vorba Spătarul Coman, vorbe nu am să mulțumesc pentru marea cinste ce se face fiului meu, dar, umilita slugă a Măriei Voastre, crede că ar fi bine ca mai vârtos un bătrân să stea cu răbojela socotelilor vistieriei, decât un tânăr nedeprius încă cu conducerea vistierii domnești; locul lui Ionaș e pe câmpul de harță.

— E voea mea, Spătare, întrerușe blând Alexandru. Au nu pe tocag tare mă voui sprijini?

Dup'aceste zise, Domnul ridică pocalul și ciocni cu căpeteniile.

* * *

Trecură doi ani dela acest praznic vitejesc. La poarta palatului domnesc din Suceava, se opri o butcă trasă de cinci perechi de cai șaragi, înaintași, doi cîte doi, din care se dătură jos două femei: una mai în vîrstă, soția maimarelui Tîrgului Baea, iar alta ca de 18 ani, de-o frumusețe cum nici la Bizanț nu se pomenește, fica sa. Ele veniră cu treburi la Doamna Ringala.

La scoborirea celor două femei din butcă, Ionaș vistiernicul domnesc, t emai ieșia pe poarta palatului, cînd dădu cu ochii de fica boerului dela Baea.

Și din clipa aceea, Ionaș, viteazul vesel care făcea să rîdă'n hohote bătrîniului luptători, copilul veșnic senin, din clip'aceea se schimbă cu totul, de par'ă un blestem s'abătuse asupra capului său...

* * *

Zi cu zi, sburară trei luni încheiate de când Ionaș Coman, în galop nebun, părăsea în fiecare seară Suceava, luând drumul deadreptul spre Baea, prin valea Ratopăneștilor și peste Calea-Mare, pentruca'n zori, cu murgul în spume, s'ajungă la Suceava.

Tinărul slăbise ca de-o cumplită suferință. Somnul nu-i mai era somn și masa nu-i mai era masă, căci fica boerului dela Baea era mare fermecătoare!

Pe la sfârșitul lunii a treia, într'o dimineață, cînd Ionaș intra, cu calul pic de apă pe poarta Sucevei, rămase mirat văzînd lumea orașului furnicînd zăpăcită în toate părțile, amestecată cu ostași înarmați ca de harță.

— Ce-i mărog? întrebă Ionaș, cu inima cupriusă de-o presimțire rea, pe-un sutaș ce stătea la poarta orașului, spionînd pe trecători.

— S'a prădat vistieria domnească, răspuse oșteanul, privind iscoditor pe Ionaș.

Vistieria!.. Dar e lucru grozav!! gîndi Ionaș. Și vistiernicul.. sunt eu!!..

— Și nu-ți fie cu bănat, vistiernice, dumneata, vorbi iar sutașul, sunt grele băuueli asupra-ți; spun unii că te-ar fi văzut deseori ieșînd din târg noaptea și că... ai fi avînd legături cu niscai cete de tatarî prădalnicî.

Eu?!.. răcni furios și îngrozit, totodată, Ionaș.

— Dar, vistiernice, eu spun ce s'aude, urmă pot lit sutașul...

Scrisoarea Ńrsă

*Adio scrisoare de iubire adio te-ai dus.
Cât de mult am suferit și nici odată n'am gândit
Ca focul să distrugă și urma amorului apus.
Dar iată!... Arde scrisoarea și totul s'a sfârșit.*

*Și eu sunt gata, nu mai înțeleg nimic de-acum,
Flacara nebună și rândurile dragi, ți-le șterge.
Intr'o clipă te-ai aprins și toată te ai prefăcut în scrum,
De-acum și fumul tău și ruga mea spre cer vor merge.*

*O draga mea scrisoare! Plâng și pieptul mi se strânge
Căci amorul d'altădată, e un fum care dispare.
E un zeu înșelător, un strigoi scaldat în sânge.
Adio, de-acum amor, bucurie înșelătoare.*

Ludmila Florea

M A M A

Tu ai plecat măicuță, în caldă zi de Maiu
Cu fluturi, cu petale, cu zbor de rândunele;
Pe pat de vioarele ai fost purtată'n raiu
De-un car tras de iluzii, de visurile mele

De-atunci te port în suflet pe-o cracă de lumină,
Măicuță ce ești dusă, măicuță iubitoare,
Și nimeni, niciodată, n'o îndrăzni să vină
Să rupă de pe creangă cea mai frumoasă floare.

Imi ieși ades în cale și atât ești de frumoasă
Cu ochii tăi lumină, ruptă din cea cerească.
Un glas mângâie—auzul—ii vocea ta duioasă
Pornită din adâncuri, pe noi să ne vrăjească.

În întuneric, sara, când jalea mă frământă,
Pe-o rază poleită, tu vii să-mi alungi dorul,
Mă mângâi lin pe tâmpile—zâmbești—putere sfântă
Ce știi să-mi dai nădejde împrăștiind tot norul.

Miorica N. R.
Ploești

CALEIDOSCOPUL VIEȚII

Scrisorile ocazionale, găsite într'un dosar din biblioteca mea, în cari se oglindește până la un punct întreaga noastră viață; **Nașterea, ființa ei și moartea**, crezându-le interesante și pentru alții, le transcriu identic cum au fost trimise celor în drept, în ocaziuni cu totul diferite una de alta.

I

Borca 2 Februarie 1931

Dio dragă,

Înștiințarea pe care mi-ai trimis-o zilele acestea, mi-a făcut o bucurie deosebită. Iată-te însfârșit și pe tine mamă dulce, ascultând gunguritul subțirel, al primului vostru născut. Nu-ți va mai fi urât deacum înainte, când iubitul tău soț, va fi plecat de acasă, dus de interesele lui profesionale, ceasuri întregi prin toate coclaurile pădurilor, pe care le administrează gospodărește; vei avea obiectul principal distractiv, sânge din sângele tău, suflet din sufletul tău; în ochișorii lui negri, ca și a tatălui său vezi fericirea ta viitoare, scopul vieții. Ți-e mai drag de cât îți ești tu singură, fiindcă este al tău; tu l-ai crescut până l-ai scos din limaul vieții; tu i-ai auzit primul scâncet, când a văzut prima oară lumina zilei; tu i-ai văzut primul zâmbet, produs al instinctului său; tu i-ai cunoscut primele lui dorinți; tu ești mama, mama lui sfântă; tu ești viața lui, viața ta, viața voastră.

Din toată inima îți doresc, ție întâi, tânără și draguță mamă, ființă a datoriei supreme, — al doilea iubitului tău soț, care te-a ales, să vă ajute Dumnezeu, să vă vedeți feciorul mare cuminte și norocos și dragălaș cum sunt făuritorii lui.

Să trăiți fericiți până la adânci bătrânețe

Prietenul vostru bun, I. C.

II

Borca 10 Mai 1911

Iubita mea,

Sunt la pepiniera Bapșa, ca să scot niște pueți de molift, cu care să împădurim o parte din malurile pleșuvite, a celei mai frumoase șosele naționale din țară, care leagă Valea Bistriței cu Valea Moldovei, traversând muntele Stănișoara, în urcuș și scoborâș, de câte 12 km., cu serpentine, cu privesți pitorești în toate părțile, cu mari opere de artă, poduri, viaducte, parapete, cantoane de piatră cioplită, șosea pe care o să o traversăm noi în primul nostru voiaj în doi.

Mă cobor pe o mică pajiște de iarbă, din care se vede și se aude murmurul fermecător al Pârâului Sabasa, în o ușoară

casradă aici. Pe luncuță mijesc ghiociei și păștițele; din toate părțile sturzii și mierlele în cor, fac concertul primăverei, cel mai plăcut și inspirator de iubire, de viață, de fericire pământescă.

Gândul mă poartă la tine scumpa mea, când și tu prin prezența ta, prin privirea drăgălașă a ochilor tăi vioi și negri, prin marea ta dragoste de viață, vei întregi concertul și tabloul sublim, pe care Dumnezeu îl dă muritorilor pe acest pământ.

În așteptarea aceluia timp fericit, îți trimit prin scrisul meu, sărutul scump al primei iubiri.

I. C.

Borca 20 Mai 1911

Scumpa mea,

Fiind în inspecția unor lucrări pădurărești, la fundul pădurilor de pe apa Sabasei, aproape de vârful muntelui Băișescu, din care se vede o bună parte din Bucovina, Fălticeni, Valea Șerpuitoare a Bistriței cu muntele Rarăul cu ale lui Pietrele Doamnei, spre miez de noapte și Ceahlăul cel uriaș, înspre miez de zi, am pornit singur și cu dorul meu, cum îmi place mie să hoinăresc și pe preluca situată la câteva sute de metri în sus, de gura pârâului Rusului, din Valea Sabasii, îmi apare deodată în față un cerb mareț prin înfățișarea și frumusețea lui. Se uita la mine cu ochii lui mari și blânzi. Fruntea lată îi era încoronată de două coarne restirate și fiecare corn cu câte opt ramuri asimetrice așezate.

Prin atitudinea lui de înmărmurire păru și mai impunător par'că-mi spunea sfidător, că el este stăpânul acestor locuri fermecătoare, pe care strălucesc clopoștii mari albaștri, diferite graminee moțate la vârful lor și milioane de flori sălbatice de toate culorile, presărate între pâlcurile de molifiți tineri, amestecați cu țagi și measteacăni.

Când mă uitam mai cu admirație și mai fermecat la el îmi întoarse frumos spatele și o ia la goană cu capul în sus, cu botul înainte, cu coarnele lăsate pe spate, prin rariștea de tineret, sărind în galopuri mari piedicile care i se iveau în cale. Apărea și dispărea ca o nălucă fermecată printre boschetele de arbuști pe care le străbătea.

Am rămas extaziat.

Mi-am terminat treburile și în drumul spre casă, până la vagonetul care mă aștepta la 25 km, dela gura Sabasei, mă gândeam la tine draga mea, când și tu vei avea ocazia să te minui-

nezi de asemenea priveliști frumoase, prin cariera iubitului, pe care ți l'ai ales, cu toată vrerea și simțirea ta.

Până atunci îți trimit al doilea sărut scump al primei iubiri.

I. C.

Borca 30 Iulie 1911

Mărioară dragă,

Profit de ocaziune că iubitul meu lipsește trei zile de acasă, fiind dus în interesul serviciului său la Fălticeni, ca să-ți descriu în puține cuvinte cât de fericită mă simt în noul meu fel de viață, deși depărtată atât de mult de voi toți cei scumpi mie. După cum ți-a spus mama, primul nostru popas de la Fălticeni la Borca, a fost Suha, la reședința Șefului Ocolului Silvic Poiana Doamna. A doua zi am pornit de dimineață cu trăsura cu patru cai înaintași, pe șoseaua care urcă Muntele Stănișcara din vârful căruia se vede în urmă valea pârâului Suha Mare, care se varsă în valea Moldovei, după ce străbate satele Poiana Doamnei, Frasin, Vălenii-Stănișoara și Mălini, unde se găsește reședința Domeniului Coroanei Mălini; în fața noastră se vede falnicul Budacu, al doilea munte după Ceahlău, în Moldova, Slopățul, Grintieșul, Secul, Stejarul, vârturi înalte de munți pleșuvi ai văii Borca și mai din jos din o poenită se vedeau frumoasele lunci ale Sabasei, pe care le-am parcurs apoi cu trăsura, la pas, pe toată lungimea lor de doi km. ca să ne putem bucura mai mult de milioanele de floricele sălbatice, care formau un covor mare, de nedescris, prin multiplicitatea culorilor sânzienelor, albăstrelelor, garofițelor, clopoțelilor, bulbocilor, lumănărelelor și a altor multe specii și varietăți, iar prin vâzduhul de deasupra lor adă șăgalnicul zefir, legănându-le ușor și peste tot, ca să mărească și mai mult farmecul acestui tablou, o sumedenie de fluturi de culori fantastice, se sbenguiau printre ele duși de curentul zefirului.

La reședința noastră de reședință de ocol, din Gura Sabasei ne-au primit toți funcționarii, urându-ne „bun venit“.

După câteva zile dela instalarea noastră gospodărească, cel al meu a voit și eu am dorit, ca să văd locurile, pe care mi le-a descris, când mi-era logodnic.

După ce le-am văzut pe toate, pe care le ști și tu din scrisul lui, am plecat înainte, pe poteci tănuite, ca doi tineri fericți. Ne oprirăm pe un tăpșan frumos înérbat, stăm locului și ne vorbim vrute și nevrute, și din ochi și din cuvinte, nedându-ne sama de unde ne vin atâtea cuvinte în minte, atât subiect de vorbă, de răs, de glună, de cântec, de iubire mai presus de

toate. Nu pot să-ți descriu acest tablou, prea a fost fermecător, prea mare ne era fericirea și prea s'a împlinit în totul.

Vezi draga mea surioară, căsătoria noastră a fost de Dumnezeu voită, de mulți buni ticluită, pe mulți mulțumind, pe mulți întărâtând.

Sărut mâinile mămichii
Cu dor te îmbrățișează, L.

III

Borca 12 Martie 1931

Prietin bun,

Tânăra, frumoasă ca o Ileană Cosinzeană din povești, soție ideală, mamă bună, spirituală și de spirit, veselă și sinceră; la petreceri nobile neîntrecută prin glumele ei, fine uneori, sarcastica alteori, după împrejurări și după timpuri; prietinoasă cu toată lumea, care o înțelegea și o aprecia; un caracter în prietenie cu cineva și cu o memorie fenomenală; astfel am cunoscut-o acuma vre-o douăzeci de ani și astfel a continuat să rămână până când ziditorul tuturor celor văzute și nevăzute a chemat-o în lumea dreptilor, în loc de odihnă, în loc de verdeață, unde nu-s necazuri și clevetiri, pe Ileana ta dragă, aleasă a visurilor tale din tinerețe, cu care nu te poți plânge la judecată viitoare, că nu ți-ai trăit viața într'un mod ideal.

Dumnezeu să te întărească și să-ți dea zile multe, ca să poți să ți vezi toată gloata voastră scumpă la locul ce i se cuvine, după situația voastră bună, iar pe ea s'o ierte că prea a fost bună cu toată lumea.

Vechi și bun prieten.

I C.

IOAN CIUPALĂ

Martie 1933

EPIGRAMA

Definiție

— Să-ți definesc un ziar
Mă rogi, scump amic?
— Greșeli de tipar
Și'ncolo... nimic.

Unel dudu

De ce, dudule, 'ngândurată
Te plimbi mereu, la deal, la vale?
Vre-o cameră-i ne'nchiriată
In inimioara dumitale?

I. N. Țeapă

MAI TARE CA MOARTEA

de A. KUPRIN

— Adio...

— Va să zică... pentru totdeauna ?

— Înțelegi tu... adio !

El n'a putut răspunde nimic la întrebările înfocate și pline de iubire. Ii părea bine că pleacă rupând o legătură obositoare, care îl plictisise în timp de trei ani; însă în suflet tot mai simțea un sentiment vag de milă, care îl împiedică ca să fie aspru cu ea.

Să auzea al doilea semnal de clopot.

El o vedea din ușa vagonului, era mică și tristă, cu priviri jalnice, înbrăcată într'o rochie pe care o purta de obicei.

Iși aduse aminte de cuvintele unui glumeț oarecare : „Adesea în iubire, învingătorul e cel care fuge ” și zise inervat :

— Dece să discutăm de o sută de ori acelaș lucru ? Doar noi amândoi am hotărât să ne despărțim ? Așa trebuia să fie !

— Da... Tu ai vrut...

— Dar tu ? Chiar acumă parcă erai de aceeași părere cu mine. Și pe urmă... nu te ai săturat de certurile, pe care li-am avut timp de trei ani ? Ea nu răspuse nimic. Lui i se părea că privirile ei erau asemănătoare cu a unui câine credincios pe care îl bătuse stăpânul rău și nemilos.

Clopotul gărei scoase un sunet lung, apoi bătu trei lovituri tari una după alta. El se dase jos din vagon. Ea ridicase voalul pentru al săruta ultima dată, când deodată un gând fugar ce-i venise în acea clipă, o făcu să se retragă înapoi.

— Dragul meu... zise ea, înecându-se în lacrimi, scumpul meu... mai a o ultimă rugămintă...

— Care ?

— Ne despărțim... pentru vecie, .. știu că nu mă iubești. .

Însă .. mai dă-mi încă un ceas... vezi e unsprezece fără un sfert. Jură-mi că în noaptea aceasta când v'a bate douăsprezece, ai să fii cu gândul la mine.

Cred că n'ar să-ți fie greu să faci acest lucru ?

El râse...

— Da, nu este nici o greutate ! Dar aș vrea să știu și eu pentru ce ?

— Imi dai jurământul ?

Da îți jur, numai spune-mi dece ?

— Știi, la ora aceea în fiecare minut în fiecare secundă am să mă gândesc la tine, cu toată puterea sufletului meu care te iubește mult și poate deși vei fi departe de mine noi o să ne mai vedem încă odată în ceasul acela...

— Ce nostim vorbești...

— Bagă de seamă ți-ai dat cuvântul...

— Am să-l țin, de asta să n'ai tu nici o grijă.

— Ai să te gândești, mult, adânc, puternic cu patima de altă dată?

— Da... da... Adio...

— La revedere la mezul nopții pentru ultima dată...

Trenul plecase. El urmărea stând în compartiment laturile monotone ale roților. Bucuria libertății ce o simțise el mai înainte dispăruse de odată din sufletul lui, ca să apară o tristețe amară și o durere sfâșietoare. Amintirile au început să curgă una după alta, iar în fața lui ca pe o pânză de cinema veneau rând pe rând cele mai mărunte amănunte ale acestui roman, pe care îl sfârșise cu câteva minute înainte, cetind cu ușurință ultima pagină. Din capul lui nu eșau versurile unui poet cunoscut :

Dar... ca vinul durerea zilelor amare,

În sufletu-mi părăsit, m'apasă...

Era aproape de miezul nopții. Sgomotul monoton al roților, mișcarea perdelelor roșii ale felinarului și fluieratul mașinei nu'l lăsau să doarmă.

Gândul sbura din ce în mai mult spre femea tristă, cu priviri jalnice pe care o lăsase. Și el un om care era mândru că-și cucerise libertate, ar fi fost în stare să deie acuma toată libertate și mândria ce o avea spre a o putea vedea încă odată pe femeia părăsită.

Dar deodată... parcă trezit dintr'un somn... a deschis ochiii, a văzut-o înaintea sa, pe ea pe femeia ce o iubise odată. Ședea pe canapea acoperită toată cu un voal.

Nu vorbea nimic, numai cât se uita la el cu o muștrare și o iubire ce încă ardea.

— Ce cauți aici? Cine ești? strigă el sărind cu groază din loc.

Ea dădu cu durere din cap și ca o sclipire să respi în ceața dimineții.

Dimineața, aflase că ea se otrăvise în seara aceea când el a părăsit-o...

FOLKLORVRĂJI — DESCÂNTECEI. DE VERME

a) Te duci la părau și iei nouă pietre și te duci la rădăcina bozului și apleci bozul cu vântul în jos și zici :

„Boz lor, bozilor,

Eu pe voi vă sorocesc

Și cu piatră vă 'npietresc,

Cât stă vornicu 'n rai

Atâta să steie rana cutăruia vaci.

Se face de 9 ori la 9 bozi, punând la fiecare câte 3 pietricele

(Catinca Tomescu)

b) Te duci cu măligă și cu sare la o rădăcină de boz și zici :

Rădăcină de boz mare

Te miluesc cu pâne și cu sare

Tu să mă umilești pe mine

Cu curățenia de verme

Dela (spui numele vacii, porcului, calului bolnav)

Din carne

De sub carne

Din os

De sub os

Să rămâie iară

Luminată

Și curată

Ca din oasele mâne-sa lăsată.

Trei câte 3 mătâni la 3 rădăcini de boz și pui câte 3 bucățele de sare și măligă.

Asta o faci de ori pe zi în 3 zile de post : Luni, Miercuri și Vineri.

II. DE ȘARPE

a) Endiță prestiță,
Peliță prinsă
De peliță prinsă
Pelița de carne

Carnea de os
De os sănătos
Cine-o dus vestea
Să-i ducă și usturimea,

Pe văi
Pe câmpi pustii
Unde cucuș nu cântă
Unde câne nu bate

Să rămâie curat
Luminat
Ca din oușele mă sîi lăsat.

Se zice de 9 ori. In 9 nuele de alun, o cană cu apă neîncepută dela fântână — să nu vorbești cu nimeni când o aduci — Nuelele le bagi in apă. Se descântă de 3 ori pe zi, în 9 zile : dimineața dimează, și sara. Asta se descântă la vise.

(Rux. Filip)

b) Pestița, pestiță
Prinde-te cu mâna de peliță
Cu pelița de os
Să rămâie osul sănătos.
Se descântă de 3 ori cu apă neîncepută și cu 3 crengi de alun.

(Cat. Tomescu)

Culese de MIHAI C.

Strigături în Joc

Frunză verde de bujor
Nici la toamnă nu mă însor
Căci de fete nu mi-i dor
De neveste nici atâta
Că mi-i tânăra ursita

„Tu leliță albineată
Ia mă'nvață-o strânge 'n brață
Și a săruta cu dulceată !
„Bădișor fără mustață
Eu nu știu a strânge 'n brață
Ia fă bine și mă 'nvață !

Hai mândr'o ca să fim dragi !
C'amândoi suntem săraci,
Ș-am trăi cu buze dulci
Ca și cei cu patru prunci
Ș-am trăi cu buze moi
Ca și cei cu patru boi.

Cine nu știe jocu,
Cum își petrece lumea ?
Că ieu joc și cânt mereu
Si'o petrec destul de greu.

Am o mândră cu o cruce
Și la lucru n'o pot duce
Am o mândră ca ș'o trișcă
Și de trup abea să mișcă !

Bată-vă picioare moi
Că nu pot juca cu voi
Ieu vă joc să vă 'ndreptați
Voi mai tare vă strâmbați !
Cu ista picior mă doare
Si cu ista îi dau mai tare
hop, hop

Culese de pe Valea Bistriței
de C. TANASE TEIU

CRONICA

LITERARĂ

Pe marginea romanului D-lui C. Stere : In preajma revoluției.
4 vol. Edit. Adevărul.

„Das war also des Pudels Kern“.

D-l C Stere, latifundiarul unor id ologii zburlete, personajul hirsut, care și-a mascat teneretea și vigoarea bărbăției într'o abundență capilară, de rigoare în anumite cercuri conspirative, a lepădat în sfârșit, la 60 de ani, masca. Se pare că nu des'în ciudat l-a înstreinat o viață întreagă de sine însuși, făcându-l să umble tot pe căi ce nu erau ale sale.

Olimpianul Goethe, din care facem citația pusă în fruntea acestei notițe, zice într'un loc despre cei ce-și greșesc căile vieții : Imi place de o mie de ori un rătăcit pe propriile sale căi, decât un bine orientat în căi streine. E cazul d-lui Stere.

O viață întreagă de souffleur a la Cyrano din piesa lui Rostand. Conspirator în felul lui Vania Răutu în haosul țarist, invadează din acel imperiu al negurilor, târând cu sine ori unde apucă, ceva fumuriu, care îi învăluie în mister făptura mai ales în tendințele sale ultime.

Imprejurările vieții de student, când l-am cunoscut, mi-au dat prilej să-l privesc de la o distanță potrivită, spre deosebire de mulți (*internatiști*) care trecând de limita convenabilă, au pățit ca fluturii cari se îneacă în flăcările și fumul ce i-a atras din obscuritate. Un satelit ce purta și haina ținuturilor îngerate de unde venise, proaspăt, era d-l Pan. Halipa.

Il vedeam regulat pe sălile facultății de litere, umblând cu pași rari și vorbind încet și gros în ceata „steriștilor“, cărora le da nuștiu ce prestigiu cu prezența lui, în bluză de student rus, cu centiron și șapcă pe ochi, având podoaba capilară, obișnuită narodnicilor cu port a la Tolstoi. Deasemenea grupul studentelor era ornat de D-na Alistar. Amândoi aduceau în șoaptă ceva... nelămurit. Era prin preajma lui 1907.

Stere cucerise și isbutise de la prima prelegere să îmbrace catedra de drept constituțional de la Iași cu prestigiu european.

Isbucnesc răscoalele.

Ecourile din sala pașilor pierduți sunt pline de un nume șoptit, înspre care se avântă nădejdia.

Personajul învăluit în tăcere, trece asaltat de ochi ieșiți din orbite, de fețe cuprinse de extaz. Câte o declarație zgârcită, cu un glas înăbușit, ca un muget, dând doar idee de ecouri subpământene, unde fierbe lavă.

Un vulcan într'un ghețar.

Magnetizor irezistibil. În jurul lui roiesc personalități pe care le fascinează. G. Ibrăileanu, tovarășul, cu tot capul lui de mag, pare mai mult un elev.

Nu se știe ce lucrează. Știm din șoaptă că debutul lui I. I. C. Brătianu — ar fi fost indoctrinat de suflul lui Stere. Punctele de lumină din programul liberalilor generoși, exproprierea, împrăștierea și votul, de la Stere emană. Soufleur genial, postat totdeauna în umbră.

Urs cu ochi de șarpe, vraja lui se exercitează din apropiere. Fascinează pe adversari. O personalitate ca Matei Cantacuzino, fala baroului și Universității din Iași, un junimist ireductibil, din cei ce în ceata lui Carp „l-ar fi împușcat pe Stere”, cade subit sub influența lui magnetică, și la dogoarea suflării vrăjite, doctrinarul idealist al reacțiunii se descumpănește atât de grav, în cât nu mai rămâne, în cele din urmă, din splendidul exemplar petronian de cât „un nomad al ideilor.”

Predilecția pentru conspirație îl face să prefere acțiunea din umbră. Singura dată când a ieșit la „lumină”, a creat „cazul Stere”. Și'n acest caz Stere sunt multe mistere. E un joc de umbre și lumini. Se șoptesc multe, dar nu se știe nimic sigur. Iarăși neguri în jurul personajului. Mulți vor să-i smulgă masca. Se mută cu arme și bagaje în lagărul adversar.

Iși leapădă podoaba capilară a feței, și apare din când în când de după cușcă souffleurul, ițându-și capul până când odată îi vine gust să sară chiar pe scenă, între protagoniști în văzul tuturor, stricând spectacolul. Atunci actori se supără și-i pretind să reîntre în cușcă, din nou în umbră, în negură. Și negura se sbate ca'n Faust, și din ea se desprinde, în fine, personajul fără mască, cu chipul lui adevărat, un debutant de 60 de ani, în roman, în fața căruia lumea uimită, fascinată de artist, se prosternă...

„Das war also des Pudels Kern!”

S. NARD.

ERATA

La pag. 57 strofa III rândul 3 din „Conversiune pateristă” se va citi „criza” în loc de „eriză”.

La pag. 64 în strofa I-ia rândul 4 din „Poemă” se va citi „băncuții cerii” în loc de „băncuții corii”.

Viața Românească. No. 1 și 2 Anul 1933

După o reclamă de lungă durată a apărut în sfârșit revista „Viața Românească“ Vol. XLII An. XXV 1933. No. 1 și 2 Ianuarie și Februarie.

În articolul D-lui C. Stere și în cel al d-lui S. Ibrăileanu, vedem istoricul, influența și idealogia acestei reviste până când **„însăși revista a emigrat și s'a opoșit lăncezând în remizele unui mare cotidian din București“—C. Stere**

Un umil cunoscător al semănătorismului și pe urmă și al poporanismului, crede că semănătorismul, cu omul care l-a propovăduit, a avut o mai mare influență în bine asupra culturii poporului românesc întreg, decât l-a avut „Viața Românească“, cu toți ideologii ei.

Pe unii din marii noștri scriitori și oameni de stat, cum este d. **Oct. Goga**, care a publicat primele lui poezii frumoase în **Tribuna** din Sibiu și în „**Lucefărul**“ din Budapesta, sub semnătura de Nicolae Otavă; pe d. **M. Sadoveanu** care a semnat primele lui scrieri în „**Semănătorul**“ cu pseudonimul **M. S. Cobuz**; pe d. **I. Mihalache** învățătorul din Topoloveni; conducătorul Semănătorului i-a relevat, aducându-le laudele bine meritato.

Dar **Spiru Haret**, omul de știință și marele român, n'a fost cel mai mare îndrumător cultural și economic al poporului românesc, fără comparație cu toate celelalte curente din țară, de pe vremea aceea? El a dat importanța ce li se cuvenea luminătorilor satelor, preoții și învățătorii; sub conducerea și încurajarea lui au pornit apostolii neamului activitatea extrașcolară culturală și economică prin **Cercurile Culturale, Băncile și Cooperativele Sătești**. Politica școlară a lui Haret a fost o concepție unitară și sistematică, concepție, care a solidarizat tot învățământul la o singură idee, aceea a luminării poporului român întreg.

Învățătorii și preoții nu erau politicianizați pe atunci.

Revista este bogată în tot felul de rubrici. Mă ocup puțin numai de **Rubrica Etnografică** „Mocanii din Dobrogea“ de prof. Ion I. Ghelasă. (Despre mocani s'au publicat multe articole în „Viața Săcelească“, „Țara Bârsei“ „Analele Brăilei“, „Dobrogea“ de d. R. Seișanu, „O Țară din Povești“ de prof. I. Simionescu, „Antologia Dobrogei“ a Casei Școalelor și Marele volum Jubiliar).

Articolul D-lui Ghelasă este un rezumat bine redat din o bibliografie vastă, pe care a consultat-o în afară de cunoștințele sale personale..

Mocanii din Săcele au exercitat în cursul timpului, în afară de meseria lor specială „oeritul“ și tot felul de negustorii în interiorul vechii României și în special între Brașov și Câmpina, Plocești, Buzău, Brăila, Galați, Călărași, și în câteva orașe moldovenești. Ne mai putând întreține turme mari de oi, unii din ei au cumpărat moși în județele de câmp, alții au deschis prăvălii mari în orașele amintite mai sus Sunt cunoscute numele: Aldea, Albulț, Bales, Bancu, Bancotă, Boroș, Bratu, Brânduș, Cazacu, Chițu, Cintă, Cujbă, Ieremia, Jinga Fulga, Gologan, Manole, Medianu, Moțoiu, Perșoiu, Roșca, Roșculeț, Sasu, Sulica, Tărcă și mulți alții.

D-l Ghelase merită felicitările tuturor pentru judiciosul său articol.

EMANOIL BUCUȚA: Crescătorul de șoimi („Cartea Vremii“)

Autorul a adunat, sub titlu de mai sus, 19 bucăți, cari constituie, am putea spune, crezul său cultural. Ne vom îngădui să lărgim sfera și să spunem că acest crez trebuie să fie al tuturor slujitorilor culturali din această țară. Vom remarca mai întâiu că axa principală a cărții, este călătoria. Fie că e vorba de cadrul dela Florența, dela Lipsca, Roma, Paris, ori dela Blaj, Balcic, Turtucaia, Sibiu, Cluj, Oradea sau Brașov, D-l Bucuța are un fel unic în literatura noastră de a servi cultura. Am putea adăuga că autorul „Crescătorului de șoimi“ rămâne neîntrecut în sesiizarea amănuntului și expunerea descrierii.

E, fără îndoială, un mare stilist și un deschizător de drumuri noi. Vorbindu-ne, bunăoară de Blaj, de această „cetate a morții fără moarte“, de bibliotecile lui, de cărți scumpe de canonici, de manuscrise fără preț, autorul ne face să vedem cum toți acești mucenici ai neamului, mucenici ai cărții, trăesc mereu secole, unul în fața altuia, cu ce avem mai scump. El ne zugrăvește, cu adevărat, acea scară a lui Iacob, scara mucenicilor culturii ce ne priveghează din cer. D-l Bucuța, prin aceasta, soluționează și acea dispută între Sibiu și Blaj, aducând omagiile cuvenite culturii românești. Descriind Geneva, sediul Societății Națiunilor, ca un port eșit din apele sufletului omenesc, spre a ajunge la acel supra parlament al muncii de pretutindeni, ne spune cum ar trebui să fie Ministerul Muncii în fața problemei muncitorești: „o unealtă a rezolvirii acestei probleme, după criterii pe care le găsește în materialul însuși și le poate numai adopta adoptându-le, și nu ticlui, răstălmăcindu-le. Astfel unelta plesnește în mâna nedibace cu porniri cezariene“.

Paginile închinete drumetiei cu deosebire pe care o face autorul între ea și sport, sunt sublime: „Puterea fizică nici vorbă că trebuie prețuită. Dar să nu se uite că nu prea avem ce face cu ea, când ne pornim s'o cultivăm în sine. Un cal are să fie totoauna mai tare ca 4 oameni, oricât de voinici, iar la poverile ei, omenirea, când calul i se pare prea slab, înhamă un motor care târăște și smulge cu 60 de cai putere“.

O problemă de mare actualitate culturală își găsește deslegarea în călătorie, sportul spiritual și fizic în acelaș timp, dragostea de drum, prilejul de liniște și învățătură, eșirea, într'un cuvânt din „rohatca neștiinței!“ Nu mai vorbim de celelalte bucăți ca „Marea Noastră“, care sunt ale celui mai mare trezitor de interes dela noi pentru Dunăre și Mare.

Reflecțiile cu privire la biserica Romei, cuceritoare [de

spirite, și la aceia a noastră, lipsită de însușiri misionare, sunt bine venite.

Problema unității naționale, în raport cu pretențiile Ungurilor, este turnată statuar în scrisoarea adresată lui Jules Romains. Gândurile despre Pârvan și Eminescu, luminesc probleme culturale de cea mai vie actualitate.

Cartea d-lui Bucuța este pusă în serviciul culturii.

Aș recomanda-o dascălilor cari vor să crească șoimi spiritali pentru văzduhurile artei, științei și literaturii

„Crescătorul de șoimi“, dela Balcic, care ține șoimul său în lanț și-i dă drumul doar cât îl ajunge priporul să jumulească în răstimpuri câte o nevinovată zburătoare, este o imagine crudă a realității culturale de azi, cu aripi legate. Cartea are un duh de îndrăzneală și nobleță, pentru cucerirea slobodă, fără de lanțuri, a cerului nostru.

L.

ȘTIINȚIFICĂ

NOTE DESPRE PETRODAVA

Există un mit, moștenit în Piatra-Neamț, care circulă pe seama cetății Petrodava. Se crede că pitorescul nostru târg e așezat pe locul, sau aproape pe locul unde a fost, cu două milenii mai înainte, l-geudara cetate getică.

Petrodava a fost undeva — o poți căuta ca pe fata morgana — pe pământul primitiv al Moldovei. Au clădit-o oamenii de bronz, doricii, de proporții epice, din neamul lui Tamiris.

Lumea știe; prea aproximativ, dar știe, că Petrodava a fost undeva, pe malul drept al Bistriței. S'au găsit oameni de bună credință, un fel de boliași locali, cari au descoperit-o și-au localizat-o imediat în apropierea Pietrei, pe-un platou de pe proprietatea d-lui Sudețeanu, lângă satul Văleni

Cineva -- bine că-i anonim! — cu suspecte cunoștințe de filologie, a stabilit că „Piatra“ își moștenește numele dela Petrodava, iar Petrodava înseamnă cetatea lui Petru. Care Petru? Au auzit Geții de vreun Petru?

Dar atât localizarea Petrodavei, cât și încercarea de a explica originea numelui Piatra, din acela al miticei cetăți, sunt, de plano, falșe.

Numele orașului actual nu are nici o legătură cu acela al Petrodavei. E curios că s'a făcut legătură între un nume, Petru care apare în Dacia odată cu creștinismul și un nume getic, care a avut cu totul altă semnificație. Petrodava va fi însemnând, mai curând — la fel cu Sociidava, Dacidava, Buridava, Getidava — cetatea, burgul, unui elan de Geți, depe teritoriul Daciei. Nu trebuie scăpat din vedere că numele acesta îl cunoaștem prin fonetica grecească și nu cum îl pronunțau strămoșii noștri.

Localizarea ce i-s'a dat Petrodavei e cu totul imposibilă.

Petrodava a fost o cetate getică — „dacă“ — din a doua vârstă a ferului carpatodanubian. Ptolomeu o pomeneste printre cetățile, orașele, de seamă ale Daciei. Bănuesc că a existat pe vre mea lui Dromichaites și mai înainte chiar, pe timpul invaziei S. hytilor. Poate c'a fost locuită — cu alte nume — în epoca de bronz, în meolitic și chiar în neolitic. Dar acestea sunt ch stiuni ce le va lămuri viitorul.

Cetățile getice nu se clădeau la întâmplare, oriunde, ci cu o regulă, cu temeuri, c'o știință moștenită din vremuri imemorabile, de stăpânitorii acesti pământ.

„Cetățile dace sunt așezate pe înălțimi, iar nu jos în câmpie. Nu cunoaștem până acum nici o fortificație cu ziduri,

ridicată de Daci la câmp. De obicei, munții pe cari Dacii își clădesc cetățile sunt astfel aieși, încât să poseadă într'o parte a vârfului fortificat un istm în formă de șea, prin care să se lege destul de comod cu restul platoutui înalt – cuprinzând eventual alte burguri la fel pe vârfulurile vecine – și din care platou piscurile se desfac întocmai ca niște promotorii uriașe, ridicate amenințător asupra șesului dela poalele lor“. (V. Pârvan. *Getica*, pag. 473). Categorie. Petrodava nu putea fi în vale, în șes, expusă la orice atac, fără orizont, ci într'o poziție strategică, înaccessibilă năvălitorilor, cari pe atunci, ca și mai târziu, veneau din stepa fără capăt dela Răsărit.

Pe lângă acestea adaug că ar fi fost imposibil ca o cetate, despre care se dusesse vestea, până la Pontul Euxin, să fi existat pe o întindere de pământ așa de mică.

La sud de pretinsa cetate, este un promotoriu, Bolovoiaia, care îndeplinește toate condițiile pentru o cetate getică. Acolo, mai mult, s'a descoperit urmele unei stațiuni protoistorice, din vârsta II a a ferului getic, tocmai din vremea în care Ptolomeu pomenește de Petrodava. E posibil ca cetatea să fi fost acolo.

Dacă Petrodava va fi fost un sat, oraș, tot nu putea fi în curtea d-lui Sudețeanu fiindcă „*un sat e în aceiași vreme un mic fort întărit: așezat îndeobște pe malul cât mai abrupt al unei ape, sau pe vreun promotoriu care înaintează într'un lac ori un râu, sau, de e posibil, pe o insulă ori măcar o peninsulă*“... (V. Pârvan: *Getica*, pag. 470) – Și în cazul acesta Petrodava nu putea fi decât tot pe Bolovonia Ptolomeu însă nu localizează Petrodava, ci numai o indică în Moldova centrală, din dreapta Siretului; așa că cetatea putea să fie în Neamț, Roman, Baia, sau în Botoșani, în orice loc, unde se va găsi o stațiune protoistorică, din vârsta II a ferului carpatic. A o localiza, pentru moment, când nu avem, în această regiune, destule cercetări arheologice, e cu totul hazardat.

Sunt numeroase orașe getice, pe care le pomenește Ptolomeu, care ni-au rămas absolut necunoscute. Pomenesc două din regiunea noastră: Otidava și Sirmidava, necunoscute ca și Petrodava. După cum e indicată în harta II a Geticei lui Pârvan, Utidava se poate să fi fost tocmai acolo unde s'a încercat localizarea Petrodavei, pe Bolovoiaia.

A susține că Piatra-Neamț, un oraș cu origini medievale, continuă, etnic, pe urmele Petrodavei – fără alt argument decât acela falș toponimic, de care am pomenit – e a merge dela concluzii la premise, ceace-i imposibil,

Petrodava a fost locuită de unul din cele două triburi, Eoncoșii și Boistobocii, cari au trăit pe atunci în Moldova cen-

trală. Aceștia făceau parte din ramura răsăriteană, caspică, a numerosului popor a Geților.

A tost—la fel cu cele mai multe din cetățile Daciei— „*au earrefour des mirages*”, la răscrucea tuturor drumurilor, și-a tuturor civilizațiilor. Pe aici treceau hiperborei, oamenii nordului, cu ch hlimbarul, spre sud, atrași de mirajul țărilor cu chiparoși „*unde măslinii cu frunzele lor argintii îmbracă munții ce se oglindesc în marea nemărginită, unde bolta cerului se înalță până la înfinit, iar lumina soarelui pătrunde toate*” (Pârvan · Memoriale) Era ca'ea pe care treceau, de la țarmurile fericite ale Mării Egee, Argonații spre ținuturile posomorâte și sărace de lumină ale Nordului.

Peste pământul Daciei era drumul, bulevardul, tuturor semnițiilor din stepă spre Apusul dorit ca un pământ al tăgăduinții și cale apusenilor purtători de civilizație, spre Răsăritul necunoscut și misterios.

Locuitorii Petrodavei și au luat partea lor din toate civilizațiile și din toate mirajele, dar au rămas, în adâncul lor suletesc, ceace-au rămas frații lor de pretutindenea: credincioși zeului și dradițiilor lor milenare. Săpăturile vor confirma acestea.

3 Mai 1933

MIHAI COJOCARU

INTRE SPECIFICUL NAȚIONAL

ȘI RITMUL MONDIAL

Semănătorismul și poporenismul măsurau valoarea operelor literare cu măsura „specificului național”. O lucrare literară ca să fie bună trebuia să aibă o atmosferă patriarhală, să-și sugă seva din pământul țării și mai ales din fondul sufletesc nepervertit al țaranului.

Literatura românească nu poate fi decât românească. Și spiritul românesc, considerarea lumii și reacția față cu lumea, fiind mai nepervertit, mai curat la poporul românesc dela țară, numai acei scriitori vor reprezenta spiritul românesc cari sau fac parte din țărâtime și n'au rupt legăturile morale cu ea, ca luând pe cei mai tineri de pildă **Octavian Goga și Cioacărlan**,— sau care dacă nu fac parte din țărâtime și-au plecat urechea la popor, s'au botezat la isvorul curat și românesc al sufletului popular, ca de pildă **Sadoveanu**—sau fac parte dintr'o clasă superioară, dar care din cauze istorice, trăind cu poporul, departe de influențele nefaste străine, care au trecut peste aceste țări și-au păstrat sufletul românesc ca de pildă clasa boerănașilor (G. Ibrăileanu în *Viața Românească*, 1906).

Dar „specificul național” poate fi luat ca un criteriu de apreciere a operelor literare ?

E suficient ca o lucrare să aibă atmosferă patriarhală și să-și sugă seva din fondul sufletesc al țaranului ca să poată fi socotită o valoare literară ?

În cazul acesta Cioacărlan e mai mare decât Sadoveanu, pentru că la cel dintâi găsim mai mult „specific național”. Numai această apropiere între Cioacărlan și Sadoveanu e suficientă ca să ne arate că în nici un caz „specificul național” nu poate fi luat ca un criteriu de apreciere a operelor literare.

Dar dacă nu orice lucrare îmbibată cu „specific național” e bună și din punct de estetic, nu înseamnă că orice lucrare literară care conține „specific național” e bună din punct de vedere estetic.

Și iată de ce credem că nu are dreptate acea generație tânără care se intitulează singură „generația integrării noastre în ritmul mondial” care lovind în semănătorism trage cu buretele peste tot trecutul și peste toată producția noastră literară, fără alegere.

Pentru ei literatura noastră nu există decât dela 1925. Iar Sadoveanu, Cezar Petrescu, Teodoreanu, Minulescu, nu înseamnă nimic. Pentru că s'au încântat la focul „specificului național”, pentru că și-au mercantilizat scrisul, cultivă „bălgăria națională”, au o problematică... etc. etc.

Dusă până la ultimile consecințe, concepția „generației mondiale”, era să spun „generația spontană”, este cam aceasta :

Toate operele literare care sunt inspirate și au subiecte din mediul și spiritul nostru național, sunt fără valoare.

O operă e de valoare când e integrală în ritmul mondial, când are preocupări, probleme, subiect mondial :

„Am scâpat de eteria problematică a tuturor romanelor românești, cu învățători și popi dela țară, cu redarea monotonă a vieții de provincie sau cu eroismul romanelor istorice”. (M. Polihroniade; *Azi*, I, 933).

Dor jurând ast-fel problema valorilor literare „generația ritmului mondial“ nu face decât să ajungă pe alt drum la aceeași greșală în care căzuseră tradiționaliștii. Să confunde subiectul, tema sau problema unei opere literare cu valoarea ei estetică. Nu e suficient ca un roman de pildă să aibă o problematică modernă, să prezinte și să frământa problemele care bântuiesc întreaga lume pentruca să fie un roman valoros după cum nu înseamnă că un roman cu învățători și popi dela țară e numai decât prost.

Și invers.

Valoarea unei opere literare nu se judecă dacă are sau nu specific național, dacă tratează sau nu probleme de interes mondial ei numai din punct de vedere estetic.

Orice altă preocupare e străină de artă și poate fi valorificată în domeniul respectiv.

G. G. N.

Revista Revistelor

Satul A. III No. 30. Revistă lunară de cultură pentru popor. Director: Andrei Udrea. Prelungirea Polonă 13. București III. În 28 pagini mari. Abonamentul 60 lei pe an.

Satul este una din cele mai bune reviste pentru popor și e de mirare, că a putut să dăinue doi ani, când sora ei bună „*Vatra*” Ramurilor din Craiova, acum vreo trei ani, a răposat după trei luni.

Care-i secretul necunoscut de alte reviste ?

Apare cu o regularitate exemplară, în condițiuni tehnice ireproșabile și cu un conținut în care nu este nici o umplutură. Toate articolele sunt bune. Datoria de cronicari conștiincioși ne obligă să alegem patru din ele.

A. Udrea în *Cultura și civilizația la sate* declară în rezumat că „înaintea civilizației ne trebuie moralitate la sate. Aveni nevoie de caractere și caracterele nu se pot forma decât prin *Cultură*”.

Gh. D. Mugur în „*Satul*” Maestrul cuvântului spune că : „Noi suntem un popor de Țărani și că întâia învățătură, pentru fiecare român trebuie să fie cunoașterea satului; să înțeleagă pe săteni în viața, rostul și puterile lui.” „*Satul* e o comunitate socială veche, vie, puternică”.

Prof. Dr. C. Michăilescu în *Higiena la sate*, ca și altădată este un admirabil explicator— aici—al luminei și al soarelui.

Ing. A. C. Visarion în *Zborul Omului* Bun povățitor, clar în explicațiile sale, atractiv în cuvânt și lesne de înțeles de toată lumea.

«*Flori de Crâng*». Revistă bilunară, literară artistică și socială. Director El. G. Georgescu Oradea. Str. Simion Barnuțiu No. 1. Abonamentul 140 lei pe an 16. pagini.

Flori de Crâng își merită numele cu care a botezat-o nașii săi, fiindcă aproape tot cuprinsul ei este primăvaratec. *Mirela* în *Gând spre tine*; *G. Florescu* în *Să nu te râzi...*; *I. D. Cucu* în *Adic vânt primăvaratec*; *I. I. Dobrescu B.* în *Spre Apus*: Trecut am anii rând pe rând, cu toată vitregia lor, iar eu, nutrind speranța'n gând, Legai în suflet dor cu dor..."; *E. Podaru* în *E. Primăvară*: „Turma paște pe coline, Mieii fug pe moviște, Pe-o cărare urc'alene, O frumoasă copiliță. Jos pe'n tinsele hotare, Boii albi în pasul lin, înjugați la plug să are, Urma brazdei pașnic țin.“; *Jean Antoniu* în *Voind să uit*: „Vai! Cât e de trist a nu cunoaște ce preț să dai amorului dintâiu.“ *E. Ceonța* în *Romeo și Julietta* Eminent descriptiv. „Julietta era frumoasă. Un păr negru îi încadra fața-i albă ca marmora, având și niște ochi albaștrii, ca albastrul cerului și adânci și infiniți ca vecinicia. Gene lungi adumbreau acești ochi plini de visare și niște sprâncene admirabile, ca niște lipitori, încoronau acest ansamblu.“ etc. *Eminescian N. Oprescu* în *Melancolie*.

Prof. S. Sofranie în *Superioritatea statului național* dovedește că „adevăratul Stat susceptibil de progres, în domeniul manifestărilor spirituale și materiale rămâne Statul național.“

Șt. Stănescu-Buzău, epic și patetic în *Eroului necunoscut*.

Dr. Potcaș Teodor în *Crucea*. „Crucea e izvorul fiecărei virtuți, fiecărui bine și fiecărei științe.“

Și alte multe, bune' articole.

„*Orion*“ An. I No. 1. Revistă bilunară de critică, literatură și polemici Redactori: *Aurel Putneanu* și *E. Ar. Zaharia*. Rădăuți str. Turcească 5. 2 foi 2 lei.

„Non multa sed multum“ spune latinul, „puțin și bun“ spune românul. Așa și cu revista aceasta, care se pretează bine dela primul număr. „Sorb circular în care se frământă, se precipită și se rotesc Talazuri noi—asta vrem să fim. Așa ni-i bună ziua“. Mulțămim D-voastră și vă urăm succesul dorit.

„*Orientări*“ An. II No. 4 Revistă lunară de studii, critică și literatură. Directori: *C. R. Crișan* și *B. Iordan*, abon. 100 lei anual.

„*Orientări*“—le se disting număr cu număr, tot mai mult și tot mai bine, în rândul puținelor reviste serioase pe care le avem.

În acest număr gingașul poet S. Tutoveanu publică o „Scrisoare“ care termină atât de sugestiv : „Gândind la ochii tăi, și la sărutul ce mi-l pastrează atât de viu trecutul scaldat în vraja dorului de tine, Mă simt părtaș la magica tafară ce se ridică 'n slăvile senine... E primăvară'n crânguri, primăvară!..

„Tu intrărești cu luna și tăcerea, pe visătorii altei lumi mai bune Iubire, neșfârșită și-i putere și grea-i fermecătoarea Ta minune!“ „Cu suflul tău de viață și putere îmi spulber de pe suflet, iarăși scrumul, îți pleci urechea să ascuți cum cere în mine, bucuria, să-i dau drumul!“ cântă așa de sublim Radu Nour „Iubire“-a.

„Văd pajiștea copilăriei sfinte, sălbătăcita vale'ngustă foarte, am toată sfânta fericire înainte spre care numai amintiri vin să mă poarte.“ Și pe malul apei un copil s'aplecă : îl văd înseninat, întâia oară, un dar cum valurilor vrea să facă : O jucărie mică și ușoară..“ atât de duios descrie I. I. Alexandrescu în *Valea copilăriei*.

Ce întrebare tristă pune Petru Pop în *Ghiocel* : „Ghiocel din slăvi pierdute punct de soare luminos, pentruca așa de iute trece tot ce e frumos?..“

Primul articol *Arabescuri pe marginea durerilor* de C. R. Crișan arată nimicnicia zilei de azi într'o formă alegorică : «Omul este o ființă rațională. Animalul își înlocuește rațiunea cu un singur instinct cosmic al legilor existenței sale».

Mai sunt încă și alte articole de valoare.

Înmuguriri. An II Nr. 3-4 Revistă Literară, Artistică-Socială Lunară. Redactor Mihail Havriș Fălticeni 4 lei numărul.

Cuprinde articole interesante semnate de Mihail D. Havriș, Mihail Șerban, Pr. Const Gr. Chirica, Marin Dumbravă, C. Gutter, Sim. Crețu, Lascar Tuduciuc și o mult frumoasă schiță *Chemare* de Radu Lapleșa. Poezii pasabile de René Zarian, Hordilă și Grossu.

Veste Bună. An. II No. 5 Revistă lunară pentru popor condusă de un comitet de preoți și învățători, redactată de Pr. C. Bunea și George M. Raican Administrația Caliopi Rădulescu Com. Grăjdana Jud. Buzau. Abonamentul anual 60 lei.

Articole bune pentru toată lumea, făcând politică românească, creștină ortodoxă.

S'au mai primit : Lumina, Moldova Literară, Vremea Școlii, Școala și familia de mâine, Glasul nostru, Drumul nostru, Buletinul stelei, Inflație și deflație școlara și Ghiveci, cari au rămas culese pentru numărul viitor.

COMUNICĂRI

1. Am primit bani pentru abonament și sprijin dela Doamnele și Dămii de mai jos, cărora le mulțumim călduros:
- P. Diaconescu 500 lei, Ing. N. Lovinescu 500 lei, D-r C. Ciocan 100 lei, M. Avadanei 100 lei, Ionel Ungureanu 100 lei, C. Luchian 100 lei, T. Teodorescu 100 lei, Corina Duiculescu 100 lei, D-tru Oprea 100 lei. Saftica Obreja lei 50, Ing. C. Iamoring lei 100, Gr. Sturzu lei 100 I. Ionescu lei 100, Inginer Solomon lei 100, D-r P. Flor lei 100, Petru Lalu lei 100, Eufrosina Săvescu lei 100, Const Comoniță lei 50, Petru Gheorghiasa lei 100, Alex. Gheorghiu lei 100, D-r Epelman lei 50, D-r Marin lei 50, D-r Ștefan Coșereanu lei 50, D-ra Keronbach lei 100, D-r Enăchescu lei 100, Vasile Florea lei 50, N. Lazaride lei 50, Maior Uroche lei 50, N. Podoleanu lei 50, S. Purice lei 50, Lt. C. Florea lei 100, Dena Chirițescu lei 50, D-r Ernici lei 50, D-r Comoniță lei 10, N. Crețu lei 100, Maria Florescu lei 100, M. Filimon lei 100, Elena Vulovici lei 100, Elena Crudu lei 100, Aurelia Pr. Manoilescu lei 40, Elena Maior Nistor lei 100, P. S. S. Arhieru Nicodin Munteanu lei 100, I. Papuc lei 50, C. Papuc lei 50, Boris Ureche lei 50, Braicu Boris lei 50, Nadejda Paveliugov lei 60, Maria Tason lei 60, Marg. Casia lei 60, Raveica Ionică lei 60, Ioana Creangă lei 60.

Așteptăm costul revistei de la toți abonații

2. *D-l C. Tanase-Teiu are delegație să încaseze abonamente pentru „Petrodava” cu ocazia vizitelor ce le face cetitorilor din județ. Oricine dă bani, va primi o chitanță dintr'un registru, cu stampila în roșu a revistei. Abonații din celelalte județe sunt rugați a trimite costul, sau eventual sprijinul bănesc, prin poștă.*
3. **Rugăm a ni se face cunoscut orice schimbare de adresă.**
4. Numărul de față cu 48 pagini este pe Mai și Iunie și-e dublu înadevăr, nu numai pe copertă.
5. *Rugăm prietenii revistei cari nu au primit vreunul din numere, să ne facă cunoscut printr'o c. p., pentru a putea interveni la poștă și cere pedepsirea celor ce îndosesc revista, folosind-o ei.*
6. **Din lipsă de spațiu amânăm poșta redacției pentru alt număr.**

Pentru autori

Publicăm articole de literatură, știință, critică și folclor. Manuscrisurile vor fi scrise citet, numai pe o singură față.

Pe cele nepublicate nu le restituim prin poștă. Se pot ridica personal.

Comitetul își rezervă dreptul de a face schimbările ce le crede.

PRIMIM CĂRȚI PENTRU RECENZII

ȘI SCHIMB DE REVISTE

Revista noastră trăește din abonamente și din sprijinul bănesc al celor cari vor să devină membrii cercului de colaborare culturală „Petrodava”.

C ne face cinci abonamente plățile anticipat, sau donează 500 lei, va fi trecut printre membrii fondatori.

REVISTA „PETRODAVA”

PIATRA-NEAMȚ STRADA ȘTEFAN CEL MARE No. 66

Domnieisale

D.

Comuna

Strada

Județul

Oficiul